

Tisdagen den 22 september

Kl. 13.00–16.02
18.00–18.53

§ 1 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2015/16:1

Utgiftsområde 1 till konstitutionsutskottet

Utgiftsområde 2 och 25–27 till finansutskottet

Utgiftsområde 3 till skatteutskottet

Utgiftsområde 4 till justitieutskottet

Utgiftsområde 5 och 7 till utrikesutskottet

Utgiftsområde 6 till försvarsutskottet

Utgiftsområde 8 och 10–12 till socialförsäkringsutskottet

Utgiftsområde 9 till socialutskottet

Utgiftsområde 13 och 14 till arbetsmarknadsutskottet

Utgiftsområde 15 och 16 till utbildningsutskottet

Utgiftsområde 17 till kulturutskottet

Utgiftsområde 18 till civilutskottet

Utgiftsområde 19, 21 och 24 till näringsutskottet

Utgiftsområde 20 och 23 till miljö- och jordbruksutskottet

Utgiftsområde 22 till trafikutskottet

Propositionen i övrigt till finansutskottet

2015/16:2 till finansutskottet

§ 2 Svar på interpellation 2014/15:763 om långsiktig bekämpning av stickmyggor

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman, åhörare, interpellanter och riksdagsledamöter! Mikael Oscarsson har frågat mig om jag avser att ge erforderligt stöd för att Sverige ska kunna delta i forskningen kring SIT-metoden samt om jag avser att ompröva beslutet om den statliga sänkningen av stödet för bekämpningen.

Mikael Oscarsson menar att BTI inte är en lösning som fungerar långsiktigt. Jag kan konstatera att problem med lokala koncentrationer av översvämningsmygg återkommer trots BTI-användning. Det är en

anledning till att det är angeläget att arbeta vidare med andra metoder inklusive förebyggande åtgärder.

Länsstyrelsen i Gävleborgs län har i ett regeringsuppdrag som redovisades 2013 utrett behovet av åtgärds kombinationer och en plan för genomförandet. En del i detta är att anpassa vattenregleringen för att minska sommaröversvämningarna. En annan del handlar om att möjliggöra bete och slåtter. Länsstyrelsen uppger att återupptagande av hävd i delområden har lett till att boende upplever att myggproblemen har minskat. Jag har även fått information om lovande resultat av liknande insatser i Forshaga kommun.

Jag välkomnar forskning och utveckling som kan leda till långsiktigt hållbara metoder för myggbekämpning, inklusive forskning kring SIT-metoden. När det gäller medel för forskning inom exempelvis miljöområdet kan generellt sägas att sådana kan sökas via forskningsfinansiärerna. Det är de som står för bedömningen av vilken forskning som bör få ta del av forskningsmedel.

Regeringen beslöt att under sommaren skjuta till extra pengar för bekämpning, efter en ansökan från Länsstyrelsen i Gävleborgs län. Det berodde på sommarens akuta situation med osedvanligt gynnsamma förutsättningar för utveckling av översvänningsmygg. Regeringen avser inte att minska stödet för 2016 jämfört med den bedömning som ursprungligen gjordes för innevarande år när det gäller ekonomiska medel till bekämpning. Jag konstaterar att stöd därutöver kan sökas från landsbygdsprogrammet från och med 2016. Länsstyrelsen har möjlighet att prioritera medel för att begränsa höga koncentrationer av översvänningsmyggor.

Årets regeringsbeslut avseende myggbekämpning inom berörda Natura 2000-områden har förenats med nya villkor om att redovisa samtliga alternativa bekämpningsåtgärder som genomförts under 2015, men också att redovisa en plan för minskning av användandet av bekämpningsmedel till förmån för andra metoder. Jag ser fram emot den redovisningen liksom redovisningen av nya underlag som rör bekämpningen av översvänningsmygg.

Anf. 2 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Det har blivit väldigt tydligt för alla att det behövs bekämpning av översvänningsmygg.

Den nu fungerande metoden är Vectobac från helikopter. Det har använts i närmare 15 år, och det är 40 år sedan det började användas i Tyskland. Det används nu runt om i världen. När man har använt det i olika områden i Sverige har folk varit mycket nöjda, till skillnad från folk i de områden i Sverige som inte har fått bekämpningen med Vectobac. Det är dock alltid riskfyllt att bara ha *ett* verktyg. Nu har vi – om vi använder den bilden – en hammare i form av Vectobac, men det skulle också vara bra med en skruvmejsel.

Lyckligtvis finns det en väl dokumenterad metod. Den är helt miljövänlig, långsiktigt hållbar och väl fungerande mot insekter. Det handlar om att släppa ut steriliserade myggghanar och därmed förhindra fortplantning av arten i området. Metoden är sedan 1950-talet väl etablerad mot en parasitfluga, som med hjälp av SIT-metoden har utrotats i hela Nord- och Mellanamerika. SIT används regelbundet och i stor omfattning

mot fruktflugor i fruktodlingar i Europa, Sydamerika och Asien, och det har gjort att man har kunnat minska användningen av bekämpningsmedel.

Prot. 2015/16:6
22 september

*Svar på
interpellationer*

Förutsättningarna att utveckla metoden för bekämpning av *Aedes sticticus*, alltså den översvämningsmygga vi talar om, är enligt experter hos IAEA i Wien och andra internationella experter som tillfrågats mycket goda. Det är alltså ingen forskning som behövs, herr talman, utan det som behövs är att staten lägger till pengar för att bygga upp en fabrik. Man behöver ingen forskning för att bygga en fabrik.

Det jag vill ha svar på med den här interpellationen är om regeringen kan tänka sig att fortsätta stödja Vectobac. Historien är så att det var den tidigare miljöministern Kjell Larsson som satte igång projektet 2001, och varje år satsade man 4 miljoner från staten. Man lade till ytterligare 1 miljon för forskning vid Uppsala universitet, men det sänktes sedan till 4 miljoner. Nu har regeringen minskat detta med 25 procent till 3 miljoner, och precis som jag skrev i min interpellation ser vi i år att man får lägga till pengar. Det räcker inte.

Det vi kan se framför oss är att problemen kommer att öka. Vi har sett detta växa på olika ställen, och då går det inte att bara titta åt ett annat håll och tycka att det väl bara gäller en liten grupp. Det här är en viktig åtgärd, och det är helt nödvändigt för att man ska kunna bo vid nedre Dalälven. De flesta år är det stora problem, så det går inte att – som ministern gjorde i något tv-inslag – säga att man får hoppas på naturen innan pengarna kommer. Det går liksom inte.

Det finns metoder. Det finns en hammare i form av Vectobac, men det behövs också en mejsel. Min fråga, som ställs från hela befolkningen i området, är: Vad kommer regeringen att göra i de här områdena?

Anf. 3 STINA BERGSTRÖM (MP):

Herr talman! Miljöministern nämnde i sitt svar det arbete som görs i Forshaga kommun för att bekämpa myggen. Eftersom Forshaga ligger i mitt hemlän Värmland tycker jag att det vore på sin plats att berätta lite om det arbetet.

Jag har följt kommunens arbete i många år. För två år sedan anställde kommunen en kommunekolog vars huvudsakliga uppgift är att på olika sätt minska myggornas framfart och antal. För några veckor sedan var jag inbjuden att följa med henne ut i fält, tillsammans med andra riksdagsledamöter och representanter för andra kommuner längs Klarälven. I Värmland är det nämligen längs Klarälvens översvämningsområden den värmländska stickmyggan har sin barnkammare och livsmiljö. Vi besökte bland annat området Pannkakan, som är ett Natura 2000-område med ett mycket rikt fågelliv. Där häckar bland annat den vitryggiga hackspetten. Vi besökte också andra strandängar och områden där myggan trivs och ställer till med stora problem för dem som bor där.

I Forshaga jobbar man dock med hela skalan av åtgärder. Bland annat har man under sommaren totalt 29 gasolfällor utplacerade som kommunekologen sköter, tömmer och flyttar runt. I sommar har 8,15 miljoner mygg mött sitt öde i de fällorna, men det ska jämföras med förra sommaren då det var tre gånger så många mygg som hamnade i dem. I år har det

nämligen varit ovanligt lite mygg i Forshaga kommun – så lite att kommunen inte nådde upp till den gräns som krävs för att få använda BTI.

Herr talman! Jag hoppas och tror att det är det förebyggande arbetet som lett till minskningen av antalet mygg. Man har bland annat röjt strandängar och släppt ut betesdjur i de drabbade områdena. Det är kor, som inte bara själva försvårar för mygglarverna att bli myggor utan också underlättar för gäddor och abborrar att komma åt att kalasa på ägg och larver. Kommunen håller nu på att sammanställa ett resultat för att kunna dra slutsatser av de olika åtgärdernas effekt.

Forshagas sätt att arbeta känns som ett hållbart sätt att arbeta på. Man använder sig av en palett av olika åtgärder. Att låta helikoptern lyfta med det bekämpningsmedel som kommunen köpt in, och fått tillstånd att sprida om myggorna blir tillräckligt många, ser man som den sista åtgärden. Och jag är glad över att kommunen aldrig har behövt ta till den åtgärden, för i nedre Dalälven har man sprutat i 13 år utan att myggornas antal har minskat, och det med ett medel som vi inte vet vilka varaktiga effekter det har på växt- och djurliv eller människor. Regeringen har nu gett Naturvårdsverket i uppdrag att utreda BTI:s påverkan på ekosystemet. Resultatet av utredningen kommer att presenteras senare i höst, bland annat vid en konferens i Forshaga.

Herr talman! I Forshaga har man tagit fasta på att regeringen framhållit att metoden för bekämpning av stickmyggor genom spridning av BTI inte är en långsiktigt hållbar lösning och att användandet av medlet har minskat. Man arbetar med en lång rad åtgärder, men man får göra det med egna pengar.

Jag vill fråga ministern hur regeringen tänker kring stöd till kommuner som arbetar på det här sättet. Om jag har förstått saken rätt kan man i dag få statligt stöd för att använda bekämpningsmedel men inte för att använda kossor, röja strandängar eller köpa in fällor.

Anf. 4 Klimat- och miljöminister ÅSA RÖMSON (MP):

Herr talman! Det är inget tvivel om att översvämningsmygg är ett stort problem på de platser i Sverige där utbrotten sker på grund av hur vår natur är ordnad och hur väder och vind spelar.

Vi har under ett antal år i Sverige jobbat med flera olika metoder och på flera olika platser för att stävja översvämningsmygg men också för att försöka förstå mer om bakgrunden och hur man kan förebygga utbrott som blir outhärdliga för lokalbefolkning, besökande människor och vild djur.

Jag är glad att Mikael Oscarsson och jag är överens om ett par saker. Det ena är att det är bra med fler åtgärder och att man inte ska tro att det bara finns en lösning. Det är uppenbart att det finns en metod som är effektiv i vissa situationer, den som kallas för BTI. Men med den finns en följdproblematik, och det är att en långvarig minskning av översvämningsmyggornas invasion inte är säkrad.

Ja, vi behöver fler metoder. Det är just därför som länsstyrelsen och Forshaga kommun har aktiverat sitt arbete att tänka runt fler metoder och fler åtgärder. Det är något som regeringen understöder, och i beslutet om att tillåta användning av BTI säger vi att man aktivt bör söka en breddning av analysen för att se hur olika verktyg kan samverka på ett bättre sätt, så att vi får en mer effektiv bekämpning av översvämningsmyggen.

Ja till fler åtgärder, men de underlag som vi har för fler åtgärder från de aktörer som är närmast berörda, och som också planerar för de här verksamheterna, har tittat mer på förebyggande åtgärder. Precis som riksdagsledamoten Stina Bergström nämnde har det då handlat om att titta på inte bara översvämningssituationen som sådan, vattenregleringen, utan också på hur man kan hålla landskapen öppna på ett sätt som gör det mer kontrollerbart, att man kan få bort slyområden genom till exempel mer bete.

Det här är något som regeringen understöder, och vi hänvisar till hur länsstyrelser eller kommuner ska kunna få medel till detta. Den typen av åtgärd är inte bara en åtgärd för att skapa en mer hanterbar situation, kanske förebygga vissa invasioner av översvämningsmygg, utan det är också en åtgärd som stöder biologisk mångfald i bredare mening. En del av områdena vid nedre Dalälven är ju områden som har ett oerhört högt naturvärde och som är skyddade på olika sätt. Därför är det bra om man hittar metoder som ökar värdet och attraktiviteten i områdena på flera sätt. För detta finns det medel till hands, inte minst inom landsbygdsprogrammet men också med de stora ökningar som nu sker till skötsel av naturskyddad mark. Regeringen avser att ha ett tydligt program för att öka attraktiviteten och värdet av den fina natur som allt fler borde ha möjlighet att upptäcka. Men man måste också jobba med attraktiviteten i form av att minska risken för översvämningsmygg.

Slutligen något om metoden SIT, som jag förstår att Mikael Oscarsson fäster en otroligt stor förhoppning till som den nya stora lösningen. Som jag sa i interpellationssvaret inledningsvis är det definitivt något som är intressant och bör tittas på. Det är en metod som det behöver forskas mer på. Därför hänvisar vi till de stora forskningsanslag som finns för att kunna göra det på ett tryggt och bra sätt.

Jag kan konstatera att i dag har vi inte kunskap om ifall metoden ens fungerar på översvämningsmygg – den är prövad på flugor runt om i världen. Därför tror jag att det är lite tidigt att säga att den är den nya stora lösningen.

Anf. 5 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! SIT-metoden är en väl dokumenterad och väl beprövad metod som används mot olika insekter. Jag nämnde parasitflugan, men den används även mot de små fruktflugorna. Det är alltså en beprövad metod. Den behöver nu anpassas till *Aedes sticticus*, den myggtyp som finns i enorma mängder särskilt vid nedre Dalälven. Det är alltså inte forskning som behövs – man vet att metoden fungerar – utan det är en anpassning som behövs och pengar till att starta en fabrik.

Det finns redan beräkningar gjorda, och det handlar om att det skulle behövas 10 miljoner om året under fem år för att förverkliga det här. Det är naturligtvis mycket pengar. Samtidigt vet vi att det nu har budgeterats för stängsel för beten runt nedre Dalälven, och då pratar vi om 1 700–1 800 hektar. Då ska man komma ihåg att det är mindre än en femtedel av det område där man behöver bekämpa myggen som ligger på 8 000 hektar.

Det är svårt i det här läget att mäta betydelsen av kossor. Jag är väldigt mycket för kossor. Jag tycker att man ska ha så många kor man kan och stödja mjölkproduktionen i allmänhet. Men jag tror att man ska vara försiktig med att fästa för stor tilltro till dessa. Det har ju visat sig att det i

dagens läge inte finns några referensområden. Det kan bero på korna, men det kan också bero på naturliga svängningar.

Det vi vet är, för att återknyta till mitt förra inlägg, att BTI, Vectobac, fungerar. Det fungerar i Sverige. Använde man det inte skulle man i princip få lägga ned alla attraktioner i Florida och förlora turister på franska Rivieran och i Tyskland. Det fungerar inte om man inte använder Vectobac. Det är det som vi säkert vet.

Det finns ett väldigt starkt stöd i området för att användningen av det måste få fortsätta. Däremot finns det en stor oro för att regeringen i allmänhet och miljöministern i synnerhet tycks vara inne på att fasa ut Vectobac – den enda fungerande metod som vi nu har. Faktum är att det skulle behövas en budget på drygt 12 miljoner om året.

Den tidigare miljöministern och socialdemokraten Kjell Larsson lade fast att staten skulle stå för hälften av kostnaderna och de berörda kommunerna för hälften. Och som jag sa tidigare satsade man de första åren 4 miljoner på det här och 1 miljon till forskning. Sedan minskades det till totalt 4 miljoner från staten, och nu minskar man det till 3 miljoner.

Det blir en ohållbar situation som leder till panikåtgärder, som i somras. Det är inte bra att sköta en sådan här viktig fråga på ett panikartat sätt. Vi vet ju, och som SMHI påpekat, att det kommer att bli mer översvämningar och mer av klimatförändringar. Då måste vi se till att stärka och inte försvaga den metod som fungerar.

Anf. 6 STINA BERGSTRÖM (MP):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret. Det låter hoppfullt att det kan finnas pengar i bland annat landsbygdsprogrammet och i de ökade anslagen till skötsel av skyddade områden till sådana här insatser som man jobbar med i Forshaga.

Kommunen för också en dialog med kraftbolaget Fortum. Ett effektivt sätt att minska myggproblematiken är nämligen att släppa ut vatten ur kraftdammarna, i detta fall Höljesdammen, tidigt på våren när vattnet är så kallt att mygglarverna inte kan kläckas i de översvämmande områdena.

Man kan uttrycka det så att om vi låter naturen bestämma när det mesta av vattnet ska komma till översvämningssområdena, det vill säga tidigt på våren, missgynnar det myggen.

Men att kraftbolagen vill ha en annan ordning handlar förstås om elpriset. De vill släppa på vattnet när de får mest betalt för elen.

Jag förstår att detta kan vara svårt att styra politiskt. Jag vill ändå fråga ministern om regeringen på något sätt jobbar med denna fråga och om ministern vet om man någon annanstans i landet är på väg att hitta en bra modell för att kunna kombinera kraftbolagens intressen med de myggdrabbade människornas intressen.

Anf. 7 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Jag är inte säker på att detta är den sista interpellationsdebatten om myggbekämpning i Sverige som vi har. Det har redan varit ett antal, och jag ska försöka att inte upprepa alltför mycket så att det finns lite nyhetsvärde också.

Jag uppskattar debatten, och jag märker också att många av riksdagens ledamöter är aktiva ute i samhället med att försöka hitta nya och moderna svar på den problematik vi har. Det är inte minst ett problem för de

människor som vill och väljer att vistas mycket ute i naturen, så det är angeläget för att vi ska kunna hålla ihop och få en acceptans för en naturvårdspolitik som gör att man gillar att vara ute i naturen.

Jag skulle önska att vi i framtida debatter kunde lyfta nivån lite i Sveriges riksdag vad gäller styrning och möjligheter för regioner och kommuner att fullt ut använda det spektrum av åtgärder som de ser är lämpliga. De ska också kunna jobba med de dubbla värdena i att öka biologisk mångfald och attraktivitet i områden samtidigt som de förebygger och minskar förekomsten av översvämningsmyggor.

Då är det viktigt att se att fler öronmärkta små budgetposter i statens budget till särskilda bekämpningsmedelsåtgärder kanske inte alltid är den teknik med vilken staten ska styra hur detta arbete sköts på bästa sätt. Jag tror att det är viktigt att vi från staten är aktiva i att efterfråga ett bredare tänk för att kartlägga metoder tillsammans. Det betyder inte att vi ska utesluta befintliga åtgärder.

Jag tror att det är ett missförstånd hos riksdagsledamoten Mikael Oscarsson när han säger att han misstänker att regeringen inte vill ha BTI-användning. Det har vi aldrig sagt eller avsett. Snarare har vi aktivt budgeterat för en fortsättning och gett tillstånd, eftersom det ligger på regeringens bord att ge tillstånd till den typen av bekämpning i naturskyddade områden. Det ska göras med hänsyn till områdets karaktär och metodens angelägenhet.

Varje gång dessa beslut har tagits har regeringen stått upp för att detta behövs. Det finns inget sådant i politiken annat än en angelägenhet om att dessa områden ska kunna skötas på bästa sätt så att så många människor som möjligt ska kunna vistas i områdena fullt ut. Naturligtvis handlar det om att säkerställa en dräglig livssituation för lokalbefolkning och de djur som vistas där.

Som minister på området måste jag dock vara lite vaksam när det poppar upp förslag på nya mirakellösningar som sägs fungera perfekt. Det är inte första gången jag i riksdagen debatterar den metod som kallas SIT. Den låter fantastisk när man hör hur den fungerar på fruktflugor, men jag måste vara lite tråkig och säga att det inte är säkert innan det är mer forskat på och utprövat att det fungerar riktigt som man vill på översvämningsmyggor.

Detta måste vi låta vetenskapsmännen jobba vidare med. Vi kan inte bara ta det som en ny grandios lösning på ett svårt problem. Då gör vi saken lite väl enkel och sätter oss över de möjligheter och ramar vi har.

Regeringen välkomnar tydligen att man tittar på fler åtgärder, inklusive SIT-metoden. Vi tror helt enkelt att det i framtiden kommer att behövas fler metoder, och de behöver finnas i ett sammanhang. Vi vill möjliggöra för lokala aktörer att se detta i ett sammanhang, och då ska vi kanske inte dela upp stöden mellan när man använder vilken metod och när man sköter vilket förberedelsearbete.

Anf. 8 MIKAEL OSCARSSON (KD):

Herr talman! Jag tackar för debatten. Det som är viktigt för miljöministern att ta med sig är att detta är en beprövad metod. Det är inte bara någon som tänker en tanke, utan metoden är beprövad och används runt om i världen. Det behövs dock en anpassning för översvämningsmyggan.

Nu satsar man 25 miljoner på stängsel, och sedan kostar det miljonbelopp varje år i ersättning. Vi har en hammare med Vectobac, som måste säkras. Men vi måste också satsa på en skruvmejsel, och detta skulle verkligen kunna hjälpa till i bekämpningen.

Vi kan se framför oss att dessa problem tyvärr inte kommer att minska utan att öka. Som jag sa inledningsvis är det helt tydligt en fråga för alla och envar att det är helt nödvändigt med bekämpning av översvämningsmyggen.

Det finns en berättigad oro hos befolkningen när man ser att regeringen minskar anslaget med 25 procent och har i tanken att fasa ut. Då är det bra med ministerns besked. Det är dock viktigt att överge tanken på att minska anslagen. Behovet ligger på runt 12 miljoner, så regeringen borde gå från 3 miljoner till 6 miljoner för att täcka upp behovet – om man ska följa det som den tidigare miljöministern lade fast.

Det är rätta vägen att gå i stället för att dra ned på anslagen och tvingas göra sådana brandkårsutryckningar och panikåtgärder som man fick göra i somras. Det kommer att komma fler tillfällen då man måste göra omfattande bekämpning – kanske redan nästa år. Pengarna behövs.

Anf. 9 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP):

Herr talman! Jag tackar interpellanten för debatten. Regeringen har redan i år tillfört 8 miljoner till detta område. Det hade inte blivit billigare om vi hade tillfört 8 miljoner redan under våren, för vi måste tillföra vid behov. Så ska en regering som hanterar en verklighet fungera. Vi kan inte alltid ta höjd för allt, och i våras och somras blev det mer regn än väntat. Då är det bra att kunna gå in med särskilda åtgärder när det behövs.

På lång sikt behöver vi hitta en bra finansiering där länsstyrelser och kommuner känner att de har en bra backning för att jobba med hela den palett av åtgärder som behövs för att bekämpa översvämningsmyggen och stickmyggen. Då måste vi stärka dem och finnas med i både finansieringen och efterfrågan att ta till sig nya metoder. Om forskare i Sverige och länsstyrelser och kommuner vill jobba aktivt med fler metoder är regeringen helt öppen för att pröva dem.

Vi är med kommuner och länsstyrelser i arbetet mot stickmyggor, och jag är glad över att många riksdagsledamöter också är det.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 3 Svar på interpellation 2014/15:650 om strategi för Arktis

Anf. 10 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Ärade ledamöter! Kerstin Lundgren har frågat mig om mina prioriteringar och min strategi för att skydda den marina miljön i Arktis, om jag delar Centerpartiets uppfattning vad gäller behovet av ett bindande internationellt avtal för säkra fartygsvägar samt om jag avser att ta fram en handlingsplan för Arktis.

Sveriges arbete med Arktis styrs alltså av den svenska strategi som togs fram 2011 för den arktiska regionen.

Jag delar frågeställarens oro för hur ökad mänsklig närvaro och aktivitet kan påverka denna känsliga region. All framtida utveckling i Arktis bör ske på ett hållbart sätt. Sverige, med sin rika forskningstradition och djupa kunskap om Arktis, bör bidra till att skydda regionens unika värden från kortsiktig exploatering och negativ mänsklig påverkan.

Regeringen för en aktiv politik för Arktis, i synnerhet rörande skyddet av den känsliga miljön och den unika biologiska mångfalden. Inom ramen för Arktiska rådet driver Sverige en målmedveten och långsiktig linje där klimat- och miljöfrågor tydligt står i centrum.

På ministermötet i Iqaluit i april i år nåddes en överenskommelse för att minska sot- och metannivåerna samt ett avtal för samarbete kring förebyggande av oljeutsläpp. Under Glacierkonferensen, som hölls i Alaska i slutet av augusti och som sammanföll med president Obamas Alaskabesök, visade USA en ambitionshöjning vad gäller Arktis och klimatfrågan. Regeringen ser också för närvarande över arbetet med miljö och klimat i Arktis.

Arktis är ett område som måste skyddas, och vi fördjupar forskningssamarbetet tillsammans med andra länder. Detta manifesteras bland annat i det bilaterala avtal som nyligen undertecknades mellan Sverige och USA avseende forskningsisbrytaren Oden.

Arktiska rådets arbetsgrupp för havsfrågor, Pame, har tagit fram en strategisk plan för perioden 2015–2025 för att bland annat skydda den marina miljön från negativ påverkan från fartygstrafik samt arbetar med ett ramverk för skydd av marina områden. Sverige, tillsammans med bland andra Finland, har arbetat för att såväl den strategiska planen som ramverket även ska tillämpas i områden utanför nationell jurisdiktion.

USA har, som en del av sitt ordförandeskap i Arktiska rådet, tagit initiativ till en förstudie om möjligheten till ett förstärkt regionalt samarbete för de arktiska haven. Sverige kommer att delta aktivt i förstudien för att säkra en inriktning mot skydd och hållbart nyttjande.

Inom ramen för Arktiska rådets arbetsgrupp för biologisk mångfald har en omfattande rapport, Arctic Biodiversity Assessment, tagits fram under svensk ledning. Implementeringen av de 17 rekommendationer som rapporten resulterat i pågår, bland annat ett projekt om kartläggning av havsisbaserad biologisk mångfald.

Vad gäller behovet av ett bindande internationellt avtal för sjöfart i Arktis har nyligen den internationella sjöfartsorganisationen, IMO, antagit den så kallade Polarkoden. Sverige har deltagit aktivt i dessa förhandlingar, som har lett till nya säkerhetsregler och miljökrav specifika för fartyg som opererar i polarområden, inklusive Arktis. Polarkoden träder i kraft den 1 januari 2017.

Rätten till internationell sjöfart regleras bland annat av FN:s havsrättskonvention, Unclos, som kodifierar sedvanerättsliga principer. Kuststater har en möjlighet och ett ansvar att föreslå ruttsystem som avser sjötrafikreglerade åtgärder som syftar till att minska olycksrisker. IMO är det internationella organ som får inrätta och anta bestämmelser om ruttsystem för den internationella sjöfarten. Sverige deltar aktivt i arbetet inom IMO gällande internationella sjötrafikåtgärder.

Därutöver har Utrikesdepartementet inrättat ett arktiskt forum för dialog om Arktisfrågor. Detta forum samlar berörda departement, länsstyrelserna och landstingen från Norr- och Västerbotten,

Polarforskningssekretariatet samt Sametinget. Arktiskt forum leds av Sveriges Arktisambassadör, och gruppen avser bland annat att diskutera om det på sikt kan vara motiverat att ta fram en reviderad arktisk strategi. Arktiskt forum höll sitt första möte i maj.

Anf. 11 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Jag tackar utrikesministern för svaret på min interpellation, som har fått några månader på nacken av olika skäl som både jag och utrikesministern har bidragit till.

Skälet till att jag väckte interpellationen den 27 maj var en bild av att regeringen inte riktigt var tydlig med vad man vill med sin Arktispolitik. Det fanns inte med i utrikesdeklarationen från februari i år. Det fanns heller inte någon markör om vad utrikesministern avsåg att göra vid mötet i Alaska i mars, som ministern skulle delta i men som sedan inte prioriterades. Det fanns alltså en osäkerhet om vad regeringen egentligen avsåg med sin Arktispolitik.

Arktis och hur vi klarar att skydda och värna Arktis känsliga miljö är viktigt för oss och för resten av världen. Som utrikesministern sa är det tydligt att klimatförändringarna syns snabbast och tydligast i Arktis. Det öppnar nya utmaningar men också möjligheter. Det är viktigt att vi tar ett rejält omtag i denna känsliga marina miljö. Arktiska rådet har en central roll i arbetet med att jobba fram förslag.

Det handlar om exploatering och hur man kan säkerställa att sådan inte sker i marint känsliga miljöer, det handlar om turism, det handlar om fiske och det handlar om infrastruktur och vilka fartygsvägar som dras genom Arktis. Dessa regleras inte av IMO, som snarare reglerar fartygens konstruktion och hur man ska minimera risker i denna miljö, men fartygsvägarna och vilka rutter man ska välja påverkar naturligtvis också den känsliga miljön i Arktis.

När vi pratar om Arktis har vi självklart också frågan om säkerhetspolitiska perspektiv, men det var inte huvuddelen i min fråga.

Det var bra att man i april kunde nå ett avtal om kortlivade klimatpåverkande gaser. Det har vi jobbat hårt med under tidigare år, inte minst från Centerpartiets sida. Men frågan var vilka prioriteringar utrikesministern och därmed regeringen har.

Jag har inte, herr talman, kunnat se någon aviserad skrivelse till riksdagen. Jag vet att den dåvarande oppositionen var tydligt kritisk mot att det inte kom någon skrivelse till riksdagen. Det talades om årliga skrivelser. Nu har propositionslistan kommit, och där förekommer ingen skrivelse. Arktis nämndes bara en passant i regeringsförklaringen. Den innehöll ju rätt mycket, men någon tydlighet fanns inte i den delen.

Mot denna bakgrund, herr talman, kvarstår frågan: Vad vill regeringen med sin Arktispolitik? Det är bra att man håller fast vid vår strategi, men det har tillkommit nya verkligheter. Vad vill regeringen? Avser man att presentera någon egen politik på det här området, eller ska man bara hänvisa till USA:s höjda ambitioner?

Anf. 12 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Tack för det, Kerstin Lundgren!

Jag säger gärna några ord om Sveriges arbete i Arktiska rådet, som fortfarande tar sin utgångspunkt i den existerande strategin. Men vi har

som sagt också inrättat ett forum som ska se över om det behövs en revidering av strategin. Vi kan lägga till nödvändiga frågor, men våra prioriteringar handlar först och främst om klimat och miljö.

Det var ett intressant möte som ägde rum, och jag deltog där tillsammans med Johan Rockström, som vi hade bjudit med. Han gjorde ett bejublat framträdande med den vetenskapliga grund som vi har för att iaktta försiktighet.

Vi vill främja en hållbar utveckling av den arktiska regionen, inklusive skydd och hållbar förvaltning av havet. Vi tycker att vi måste minska de globala utsläppen av långlivade klimatgaser, som förstås är den viktigaste åtgärden för att begränsa klimatförändringarna och skydda Arktis.

Sedan har vi ekonomisk utveckling. Vi behöver främja en ekonomisk, social och miljömässig utveckling i Arktis, och vi behöver stärka svenskt näringsliv där detta är möjligt liksom den mänskliga dimensionen, det vill säga förbättra livsvillkoren för de människor som lever i det arktiska området.

Dessvärre tyckte jag mig höra att senatorerna från Alaska tyckte att det passade väldigt bra med olje- och gasutvinning som en övergångslösning tills man förhoppningsvis hittar något annat och mer miljövänligt.

Vi vill verka för att Arktis förblir ett säkerhetspolitiskt lågspänningsområde, och vi vill stärka svensk Arktisforskning. Det är de spår som vi jobbar utifrån just nu.

Jag har inget emot att – så fort vi får något från forumet – presentera en skrivelse med våra prioriteringar och vår syn på hur vi i så fall ska revidera strategin. Men det tycker jag att vi ska göra sedan vi har använt oss av detta forum, som ordentligt får gå igenom och se vilka nya frågor som bör tillföras. Jag tar med glädje också emot synpunkter från Centerpartiet och Kerstin Lundgren.

Anf. 13 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! En sådan synpunkt är naturligtvis att regeringen måste vara mer tydlig med vad man vill. Det är bra när utrikesministern hänvisar till att det finns en polarkod som ska träda i kraft den 1 januari 2017. Man kunde ha önskat att vi hade nått fram tidigare, men så ser inte världen ut. Det finns dock skäl att gå vidare även där.

Frågan om tungolja i fartyg i arktisk miljö är en sådan sak, när man pratar om att skydda och minska utsläppen av långlivade, klimatpåverkande gaser. Men vi har också frågan om fartygsvägar och rutter. Det är inte bara fråga om att regeringen – vilket är bra – vill vidga tillämpningsområdet när det gäller den strategiska planen från Arktiska rådets arbetsgrupp för havsfrågor, så att den ska gälla bredare.

Här skulle man kunna jobba tydligt för att säkerställa att det inte är trafik i de mest känsliga miljöerna, för den marina och biologiska mångfalden i de mest känsliga miljöerna i Arktis är hårt utsatt om man får en kraftig ökning av fartygstrafiken i dessa områden.

Därför är det, som vi ser det, viktigt att försöka jobba vidare för att nå ett bindande avtal. Det är ovanligt i de här sammanhangen, och det diskuteras i vad mån de verkligen håller. Men att ändå nå fram med ett bindande avtal för säkra fartygsvägar vore ett sätt att skydda de mest känsliga marina miljöerna i Arktis. Det löser man inte med vare sig avtalet

om polarkoden eller den utvidgade användningen av arbetsgruppens strategi.

Anf. 14 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Kerstin Lundgren har förstås alldeles rätt och har många viktiga poänger. Det som har skett är att det med klimatförändringarna har följt omfattande issmältning, och det öppnar upp nya farvägar och farleder i området. Nya transportvägar och det strategiska läge som hela regionen har innebär att det blir en ny säkerhetspolitisk bedömning. Det är viktigt, för att se över en ny strategi eller göra tillägg till den strategi som vi redan tillämpar. Det blir dessutom stora risker för miljön om vi inte ser upp.

Det är inte så att sjötrafiken är helt oreglerad. Det är i själva verket havsrättskonventionen, Unclos, som reglerar trafiken. Den gäller för alla stater. Där finns till exempel principen om oskadlig genomfart. Det finns en rad lagliga instrument att använda. Men det är otroligt viktigt – framför allt utifrån säkerhetspolitiska bedömningar – att fundera över var vi ska lägga ribban och hur vi ska jobba med de här frågorna framöver.

Polarkoden, som träder i kraft 2017, kommer att reglera framför allt säkerhets- och miljöbestämmelser: konstruktion, utrustning, drift, utbildning, sjöräddning, miljöskydd och alla de punkter som finns i polarkoden. Det är klart att det är viktigt att låta den få träda i kraft och se hur den ska tillämpas. Men för mig är det säkerhetspolitiska argumentet mycket viktigt, och jag tycker att vi ska diskutera det med hjälp av vårt forum om Arktis.

Det vi har jobbat mest med – det känner säkert Kerstin Lundgren till väl – är överenskommelsen om sot- och metanemissioner, samarbetet kring prevention av oljeutsläpp, som vi också har gett prioritet till, och ett tvärvetenskapligt projekt som heter Arctic Resilience Report. Det handlar om faktorer som påverkar människans och naturens förmåga att hantera förändringar i ekosystemen. Det ska komma en slutrapport vid nästa ministermöte under 2017.

Arbetet pågår efter de prioriteringar och huvudlinjer som jag har angett. Men jag tycker att det som har kommit till på sistone i hög grad handlar om den säkerhetspolitiska bedömningen, och dit hör också sjöfarten.

Jag hoppas att vi kan fortsätta dialogen och se till att vi kan åstadkomma ett svenskt bidrag som förhoppningsvis får stor förankring politiskt här i riksdagen.

Anf. 15 KERSTIN LUNDGREN (C):

Herr talman! Säkerhetspolitiska perspektiv på Arktis är naturligtvis alldeles uppenbara i dagsläget, med den nya säkerhetspolitiska verklighet som vi befinner oss i. Men här är det viktigt att hela Arktiska rådet förmår samla sig i en gemensam hållning.

Det jag söker betona i min interpellation är vikten av att man från svensk sida driver på för att inte utifrån ett säkerhetspolitiskt perspektiv utan ett miljömässigt perspektiv söka skydda de mest känsliga marina miljöerna. På samma sätt som vi har jobbat med att försöka minska fisket i känsliga miljöer och minska påverkan på de mest utsatta havsmiljöerna måste man, när Arktis öppnas upp, säkerställa att vi inte hamnar i en situation där man utifrån exploateringsintressen, turism eller infrastrukturella

eller andra skäl ger sig in och får en kraftig ökning av godkända fartyg men ändå fartyg i miljöer som blir hårt ansatta och riskeras för framtida generationer om man inte skyddar dem.

Därför behövs det ett globalt bindande avtal – det handlar ju om hela världens intresse – om säkra fartygsvägar i Arktis. Det tycker vi är en viktig prioritering och borde stå på regeringens lista, vid sidan om de andra frågor som vi har diskuterat.

Anf. 16 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Jag tror inte att det har gått någon i Arktiska rådet förbi att Sverige driver miljöfrågorna och naturligtvis vill värna de mest känsliga områdena. Det var också huvudinriktningen på våra inlägg under det senaste mötet i Alaska. De argumenten har vi definitivt framfört med kraft. Vi har också jobbat väldigt praktiskt på ett antal spår.

Som jag ser det måste man i så fall ändra på Unclos, havsrättskonventionen, och titta på om det är den viktigaste vägen framåt. Jag tycker att man måste hålla det öppet, utifrån vad som händer i hela den arktiska regionen, och driva de frågorna och se till att vara realistiska, så att vi kan få med oss de andra länderna och så att det motsvarar de utmaningar som vi ser i hela området säkerhetspolitiskt men framför allt miljömässigt.

Jag tycker att vi ska fortsätta den dialogen. Vi får återkomma till de här frågorna. Vi kommer att driva dem och engagera oss i dem, och vi har också en arktisk ambassadör som vi ska använda fullt ut, och vi ska använda detta forum till att diskutera precis de här frågorna. Vad är en framkomlig väg? Vilka frågor ska vi driva och på vilket sätt, för att åstadkomma bästa möjliga skydd för det arktiska området?

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 4 Svar på interpellation 2014/15:687 om åtgärd för att mildra den diplomatiska skymfen mot Finland

Anf. 17 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Jeff Ahl har frågat mig om hur jag avser att korrigera den diplomatiska skymfen mot Finland i samband med den nye finske utrikesministerns besök i Stockholm.

Jag förstår ärligt talat inte vad interpellanten syftar på. Jag hade ett mycket bra möte med Finlands nye utrikesminister Timo Soini den 2 juni. Vid mötet befestes den nära relationen och det speciella förhållandet mellan Sverige och Finland. Vikten av fortsatt nära samarbete underströks från båda håll. När statsminister Stefan Löfven tog emot Finlands nye statsminister Juha Sipilä den 8 juni framhöll statsministern på nytt regeringens önskan om ett fortsatt nära samarbete med den finska regeringen.

Sedan vårt första möte den 2 juni har jag träffat och fört samtal med min finländske kollega på en rad olika möten och konferenser, bland annat i Bryssel, Luxemburg, Köpenhamn och Alaska. Sveriges relation till Finland är också unik. Våra länder har en lång gemensam historia. Samarbetet och integrationen mellan Sverige och Finland är mycket nära

inom samhällets alla områden. De politiska kontakterna och samarbetet mellan våra myndigheter är omfattande. Kulturutbytet är rikt och mångfacetterat. Turistströmmarna i båda riktningar är betydande.

Allra mest slående är kanske bredden och djupet i integrationen mellan våra näringsliv. Våra länder är varandras viktigaste exportmarknader. Finland och Sverige delar många liknande utmaningar och har i stor utsträckning sammanfallande intressen. Vi fördjupar även våra redan utmärkta bilaterala samarbeten inom en rad områden, till exempel det prioriterade fördjupade finsk-svenska försvarssamarbetet. Banden mellan våra länder är och ska förbli mycket nära och starka.

Anf. 18 JEFF AHL (SD):

Herr talman! Jag ska börja med att säga att jag håller med utrikesministern om vikten av att bibehålla det goda samarbetet med Finland. Det är av just den anledningen som jag har väckt denna interpellation.

Jag vet att regeringen för samtal för att stärka det bilaterala avtalet mellan Sverige och Finland, och det hoppas jag att man fortsätter att göra.

Jag håller med utrikesministern om att vi har mycket gemensamt med Finland. Inte minst har vi en månghundraårig historia tillsammans. Vi har stora kulturella likheter och ett stort kulturellt utbyte. Som utrikesministern även nämner har vi inte minst en del handel gemensamt, både export och import samt turistströmningar och annat. Inte minst delar vi de geopolitiska och säkerhetspolitiska realiteter som finns kring Östersjön. Där tror jag att vi har en samsyn.

Innan jag fortsätter vill jag poängtera att jag förstår att det är svårt att vara utrikesminister. Den internationella arenan är ett minfält. Men av just denna anledning är det oerhört viktigt att man tänker till både en och två gånger vilka steg man tar.

Jag ska inte påstå att jag är expert på detta område, för det är jag verkligen inte. Jag skulle säkerligen absolut inte passa som utrikesminister på grund av mitt sätt att framföra saker och ting. Men så pass mycket förstår jag av det internationella spelet att signalpolitik är av största vikt. Och den här gången upplever jag att utrikesministern och hennes medarbetare har misslyckats fullkomligt. I svenska och finska medier framstod nämligen det första mötet mellan utrikesministrarna som oerhört kyligt. Därav mitt ordval att det känns som en skymf mot Finland. Ordvalet kan man kanske diskutera, men det var så jag upplevde det där och då. Det var också ett tag sedan detta inträffade, så det har runnit en del vatten under broarna.

Tyvärr förstärks bilden av att det finns en viss motsättning av partipolitisk karaktär med hänsyn till att utrikesministern för bara några veckor sedan, i början av denna månad, hade ett utspel kring Finlands val i fråga om det flyktingmottagande som vi ser i dag. Jag kan tycka att det är lite problematiskt att man ger sig in i denna känslomässiga debatt med ett land som man avser att samarbeta nära med på detta öppna sätt. Det finns kanske andra sätt att uttrycka sig på då, och i så fall kanske bakom stängda dörrar.

Det som jag inte riktigt förstår av detta möte är varför inte någon presskonferens hölls. Det finns de som säger att det var ett pressat

tidsschema. Men rimligen borde man ha kunnat göra ett kort utspel tillsammans bara för att förstärka bilden av enighet. Jag är nämligen oroad över att om det uppstår, eller tycks uppstå, sprickor mellan Sverige och Finland finns det intressenter inte minst runt Östersjön, men tyvärr även en del inhemska lobbyister, som mycket väl kan utnyttja detta när det gäller olika frågor.

Med hänsyn till att utrikesministern har ett långt förflutet på den internationella arenan vill jag fråga följande: Förstår utrikesministern vikten av signalpolitik och vikten av att uppvisa enighet? Jag undrar om inte utrikesministern förstår att det riskerar att uppfattas så pass negativt som det ändå har gjort.

Anf. 19 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Det är bra, Jeff Ahl, att vi kan lägga den här frågan till vila nu. Du ska få klart besked om precis hur detta gick till. Man kanske kan säga att du i alla fall har en stark känsla för melodrama. Om det sedan hör hemma i utrikespolitiken eller inte får väl andra ta ställning till. Men jag ska berätta hur det var.

Timo Soini ville åka vidare så fort som möjligt och besöka de baltiska länderna. Vi var överens om att han skulle få komma till Sverige så fort som möjligt på det första besök han gjorde. Därför hade vi telefonkontakt om hur vi skulle arrangera detta på bästa möjliga sätt. Då sa han att den enda chansen är att han kommer sent på kvällen. Samtidigt var jag med på statsbesöket med den indiska presidenten. Vi resonerade om hur vi skulle få in detta i varandras respektive agendor. Då erbjöd vi ett möte på Arlanda, som var den enda tid som kvarstod. Men vi sa att vi skulle ordna det så trevligt som det över huvud taget gick. Det finns en bra restaurang där vi skulle kunna äta en måltid tillsammans och ha en arbetsmiddag. Vi sa att om han accepterade det kunde vi ordna det på detta sätt. Och han sa att det passade honom alldeles utmärkt.

Vi tyckte inte heller att vi hann med någonting annat än ett fototillfälle, vilket vi hade. Vi var helt överens om detta upplägg.

Man ska inte tro allt som skrivs i tidningarna. Jag talade med Timo Soini på telefon så sent som häromdagen. Vi var överens om att vi faktiskt måste lägga detta till rätta och förklara för alla inblandade, inklusive finska medier och vilka det nu är som har intresse av att sprida denna bild, att denna bild är alldeles felaktig. Vi var helt överens om att detta var den bästa lösningen. Han ville åka hit på det första bilaterala besöket, precis som jag besökte Finland. Men tiden medgav inte annat än detta, eftersom han direkt åkte vidare till Baltikum.

Jag har inte heller på något sätt tillrättavisat. Jeff Ahl, om du vill kan du få lyssna på uppspelningen av det som jag har sagt när det gäller vårt samarbete kring att ta emot flyktingar och så vidare. Jag har inte förolämpat någon, utan tvärtom har vi mycket nära kontakt och regelbundna diskussioner på alla möten där vi ses. Vi träffas verkligen återkommande, men inte bara det. Vi har också, precis som det var med Timo Soinis företrädare Erkki Tuomioja, bestämt att vi ska ringa varandra så fort någonting händer i våra respektive länder som de andra har ett intresse av att känna till. Då ringer vi och talar om det på telefon. Den vanan har vi återupptagit, och vi har ett utmärkt och respektfullt samarbete och ser verkligen till att inte förolämpa varandra utan i stället diskutera

och tala med varandra. Det gör vi. Jag kan påstå att jag på sistone nog har träffat Timo Soini oftare än vad jag har träffat min egen man.

Därför tror jag att vi nu kan lägga detta till vila och säga att vi har ett utmärkt gott samarbete. Detta är tidningsankor som man inte alltid ska tro på, Jeff Ahl.

Anf. 20 JEFF AHL (SD):

Herr talman! Först och främst tror jag inte att jag använde ordet för-olämpla när jag menade att utrikesministern hade uttalat sig om de migrationspolitiska händelserna i vårt närområde och i vår omvärld. Jag poängterade bara att jag tror att man med hänsyn till det säkerhetspolitiska läget runt Östersjön ska vara oerhört försiktig med hur man väljer att framställa detta just därför att vi har medier.

Jag är den första att skriva under på att man inte ska tro på allt som medierna säger. Men jag konstaterar att det som signaleras ut är precis det som jag tog upp i min interpellation, och jag tycker att det är olyckligt. Jag tycker att man borde förstå hur medierna agerar. Men jag kan skriva under på det som utrikesministern säger. Men man borde veta så pass mycket om svenska medier att det kan bli denna typ av historier vare sig de är sanna eller inte.

Återigen tycker jag att det känns positivt att det är en öppen och konstant dialog mellan våra länder. Det känns tryggt, inte minst med hänsyn till att Sverigedemokraterna stöttar närmandet till Finland. Vi vill även ta detta betydligt längre än regeringen vill. Vi önskar att försvarssamarbetet blir ett fullvärdigt försvarsförbund, och det vet utrikesministern.

Men jag blir ändå oroad. Med hänsyn till utrikesministerns uttalande i dag är det en något mildrad oro. Men jag konstaterar också att det finns regeringstjänstemän som har uttalat sig negativt om just Sannfinländarna. Jag hoppas att regeringen ser till att hålla god ton även internt mot dem som eventuellt kan bli motparter i en förhandling. Därav finns det fortfarande en oro hos mig för att det eventuellt kan framstå som att det finns sprickor. De kanske inte finns. Men det kan framstå som att de gör det. Och det är nog så allvarligt.

Om ni båda uppfattade det som att det inte fanns möjlighet till något uttalande så okej. Jag var inte där och kan därför inte veta exakt. Men det kan ändå finnas behov av ett sådant för att helt och hållet ta död på diskussionen och för att bevisa att det inte finns något sådant problem.

Anf. 21 PYRY NIEMI (S):

Herr talman! Jag vill tacka utrikesministern för tydliggörandet. Det var bra och konstruktivt och inte alls oväntat. Vi som vet hur det gick till, hur mötet var, inser att detta var rena medieankor. Medierna väljer ibland att tolka uppgifter på ett helt självständigt sätt så att det inte alltid blir helt korrekt återgivet. Det är därför jättebra att utrikesministern säger hur det var.

Inom diplomatin är ordet skymf ganska hårt, ledamot Ahl. Det är inget uttryck som man använder lättvindigt inom utrikespolitiken. Då går man ganska hårt fram i de samtal man för nationellt men även mellan länder.

Det svensk-finska samarbetet är väldigt bra. Jag har förmånen att vara med i bland annat Nordiska rådet. Där har vi de absolut bästa samtalen

med våra finska vänner och delegater, på alla nivåer. Där skapas också de absolut bästa förutsättningarna för samtal och dialog, näringspolitiskt, försvarspolitiskt och inte minst turismpolitiskt, vilket utrikesministern var inne på.

Det skulle förvåna mig mycket om det vid ett möte då utrikesministrarna träffas för första gången skulle hamna i något annat läge. Mötena handlar många gånger om samförstånd. I vissa lägen kan man naturligtvis kritisera varandra internt för olika saker. Men i huvudsak är Finland vår närmaste granne i öster, liksom Norge är i väster. De relationerna måste och ska förstärkas och utvecklas i alla dimensioner.

Det förvånar mig därför att den här interpellationen har kommit upp. Jag hörde att Jeff Ahl backade en aning från ordet skymf. Det är bra att han gjorde det. Det är ett så pass starkt ord. Det skapar också konstiga förväntningar och ger signaler om att Sverige, Sveriges riksdag men framför allt regeringen skulle ha ett annorlunda förhållningssätt till Finland. Det har vi absolut inte. Vi står upp för den relationen. Det kommer vi alltid att göra, i olika sammanhang.

Det var olyckligt att just det ordet blev en del av rubriken på Jeff Ahls interpellation. Jag hade kunnat förstå interpellationen lite bättre om den hade haft en lite sakligare rubrik. Men nu har det väl löst sig ganska väl. Jag uppskattar verkligen utrikesministerns förtydligande. Jag uppfattar också att Jeff Ahl har backat en aning i sin uppfattning och mildrat tonen i sin interpellation.

Jag ser fram emot att regeringen även i fortsättningen kommer att ha en fortsatt mycket god och konstruktiv dialog med våra finska vänner, inte minst den finske utrikesministern.

Anf. 22 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! Tack, Pyry Niemi och Jeff Ahl, för synpunkter! Det är bra att vi fick lägga till rätta att jag och den finske utrikesministern var helt överens om upplägget av vårt första möte. Det handlade i sedvanlig ordning om hur vi ska samarbeta länder emellan förstås, vårt bilaterala samarbete, men också om hur vi ska agera i EU-sammanhang. Vi gick igenom en rad aktuella frågor för att känna på varandras positioner. Jag lyssnade också på vad han hade att säga om deras inställning till olika aktuella politiska frågeställningar.

Mötet var mycket konstruktivt och mycket bra. Jag tycker faktiskt att man ska döma folk efter vad de gör. Även om vi ibland har haft olika åsikter, vilket vi har inom politiken, har det visat sig att vi har kunnat samarbeta mycket konstruktivt. Vi har kunnat ha en dialog även då vi kanske inte har haft exakt samma utgångspunkter. Men vi har stor respekt för varandra. Det är även i fortsättningen det närmaste samarbetet vi har. Det innebär att vi kan ringa till varandra och stämma av olika aktuella frågor.

Jag skyller alltså detta mer på det melodramatiska draget hos Jeff Ahl än på att det skulle motsvaras av någon konflikt mellan Sverige och Finland. Det är inte alls på det sättet. Vi fortsätter att ha ett gott samarbete.

När det gäller den andra frågan vet jag inte var den kommer ifrån heller. Vi har haft en diskussion om hur vi ska lösa de praktiska utmaningarna med de stora flyktingströmmarna. Min enda kommentar har rört vad vi själva lärde oss, historiskt, av att ta emot så många finska krigsbarn. Det

handlade inte om att försöka undervisa någon annan. Jag sa: Det är viktiga lärdomar för oss. Vad kan vi lära oss av att vi klarade av det då, och hur ska vi kunna använda de kunskaperna nu?

Så här är det i hela EU-samarbetet. Vi får kollegor som kan tillhöra ett parti som jag kan tycka har extrema åsikter ibland eller åsikter som står väldigt långt ifrån mina egna partisympatier. Men vi samarbetar. Vi måste samarbeta med varandra. Vi försöker upprätthålla en respektfull dialog. Det sker regelbundet. Det sker förstås också med Sannfinländarna nu.

Jag har ett bra och nära samarbete med Timo Soini.

Anf. 23 JEFF AHL (SD):

Herr talman! Man ska inse sina misstag. Med hänsyn till det som utrikesministern har sagt i dag fanns det absolut viss befogad kritik för att det var ett överdrivet ordval. Men med hänsyn till vad statsministern kallar mig och mina partikollegor och med hänsyn till de utspel som har gjorts av ledande partiföreträdare för utrikesministerns parti var jag rädd och orolig för att det på något sätt skulle spilla över på det som skedde och skrevs. Det var anledningen till ordvalet.

Men jag är som sagt inte den som är den. Jag inser mina misstag. Som jag sa inledningsvis kommer jag aldrig att bli utrikesminister just på grund av att jag ibland kan agera lite väl mycket med ryggmärgsreflexerna. Men jag kan ändå be om ursäkt.

Jag tror att även utrikesministern och regeringen bör lära av de misstag som de också gör. Det spelar ingen roll om det är medierna som gör en grej av det och att det är fel. Om de gör det och misstolkar det är det också ett problem. Då måste man inse att man kanske gjorde fel och att det kanske finns behov av att tänka till en extra gång på hur man ska göra nästa gång.

Som jag också sa inledningsvis har jag, nu när jag sitter i utrikesutskottet, förstått och i allra högsta grad märkt av att den internationella arenan är ett minfält. Man måste vara varsam med hur man agerar.

Jag är oerhört oroad över hur det ser ut runt Östersjön och ser därför ett behov av att vara övertydlig så att det inte utnyttjas av dem som kanske har intresse av att så split eller framför allt av att få det att framstå som att det skulle finnas några meningsskiljaktigheter oss emellan.

Anf. 24 PYRY NIEMI (S):

Herr talman! Jag vill rikta ett tack också till Jeff Ahl som backade lite här. Det är värt respekt i ett sådant här sammanhang.

Utrikespolitik är sannerligen inte lätt. Utrikesministern är ute och reser väldigt mycket och träffar många olika kollegor. Jag är övertygad om att diplomatin kräver att man många gånger är tydlig men ibland också försiktig. Det beror självklart på i vilka sammanhang man pratar och framför sina budskap.

Visst är det så att också vi i utrikesutskottet måste träna på att säga rätt saker vid rätt tillfälle. Det är ingen som är ofelbar. Det sker misstag från alla håll och kanter. Regeringen kan göra misstag och riksdagsledamöter kan göra misstag. Andra länders dignitärer och regeringsrepresentanter kan också göra misstag och säga konstiga saker vid fel valda tillfällen. De kan kanske också ibland säga saker i affekt vid olika tillfällen.

I huvudsak ska vi ändå vara försiktiga med språkbruket. Vi måste värna och vårda det. Jag tycker att det är viktigt att vi är tydliga. Vi ska också ha en sådan relation att vi ska kunna säga saker till varandra som vi står upp och brinner för. Men just språkbruket är viktigt, inte minst inom diplomatin, i de sociala relationerna och här i plenisalen.

Jag uppskattar att Jeff Ahl sa det som han sa här från talarstolen, och jag uppskattar definitivt utrikesministerns tydlighet och hennes fortsatt förstärkta intresse för att hålla en god kontakt med den finska utrikesministern framöver för att förstärka de finsk-svenska relationerna.

Anf. 25 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Herr talman! I slutet blev det här en stund för bikt som jag inte vet om jag har lust att bidra till så mycket mer än att säga att det här rör vid en större fråga som ibland också handlar om hur saker framställs och hur medierna beskriver saken. Men vi kan ju också hjälpa till genom att i varje fall lägga den här frågan till handlingarna. Tack så mycket!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 5 Svar på interpellation 2014/15:649 om svenskt bistånd till den assyriska folkgruppen i Irak

Anf. 26 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Robert Hannah har frågat mig om jag kan försäkra att svenskt bistånd når fram till den folkmordsdrabbade folkgruppen assyrier i Irak, om jag anser att kravet på att bistånd ska ges generellt även ska tillämpas när den assyriska gruppen är så pass diskriminerad att den inte får eller vågar ta del av biståndsmedel som Sverige skickar samt varför muslimska organisationer som Islamic Relief erhåller svenskt biståndsmedel när inte kristna kyrkor eller organisationen Assyrier Utan Gränser anses lämpliga för biståndsprojekt i Irak.

Den humanitära situationen i Irak har med Isils framfart förvärrats dramatiskt under det gångna året. Fler än 3 miljoner irakier har flytt sina hem och mer än 8 miljoner är i behov av hjälp. Inte minst religiösa och etniska minoritetsgrupper är särskilt utsatta. Sverige stöder FN:s humanitära insats i Irak och har sedan 2014 bidragit med 303 miljoner svenska kronor i humanitärt bistånd. Stödet går via Sida till de FN-organ som har verksamhet på plats i landet, bland andra Unicef, WFP, World Food Programme, och UNHCR som i sin tur samarbetar med flera, små som stora, av civilsamhällets organisationer, så kallade NGO:er. Vidare går stöd också via FN:s globala fond för katastrofbistånd, Cerf, som kommer FN:s lokala chefskoordinator till handa på ett snabbt och effektivt sätt.

Den svenska humanitära biståndspolitik bedrivs med utgångspunkt i de humanitära grundprinciperna om humanitet, självständighet, oberoende och neutralitet samt med hänvisning till den internationella humanitära rätten, IHL. Humanitärt bistånd måste riktas till alla behövande, oavsett politisk, religiös eller etnisk tillhörighet eller geografiskt bosättningsområde. Att utan urskiljning ge stöd till människor i nöd ökar

möjligheterna för att de humanitära aktörernas livräddande insatser accepteras och ges tillträde av parterna i konflikten.

På grund av säkerhetssituationen i Irak är det humanitära tillträdet begränsat och oförutsägbart. FN:s nya humanitära responsplan för Irak som presenterades i juni beskriver problematiken väl och redogör för det som behöver göras för att förbättra tillträdet till nödställda i särskilt svåråtkomliga områden. Med en mer genomarbetad riskutvärdering, med en uppdaterad behovsprövning och i samarbete med irakiska myndigheter gör FN och dess samarbetspartner i fält sitt yttersta, inte sällan under stort risktagande, för att humanitär hjälp ska nå dem som behöver det, oavsett etnisk bakgrund eller religiös tillhörighet.

Robert Hannah frågar mig varför vissa och inte andra biståndsorganisationer erhåller svenska biståndsmedel. Sida – vår biståndsmyndighet – utser på regeringens uppdrag strategiska partner för allokering av biståndsmedel i fält. Bakom besluten ligger ett noggrant och utförligt utvärderingsarbete som sker fortlöpande. Centralt i Sidas beslut är att stödet ges på ett sätt som är behovsbaserat och opartiskt och i linje med de humanitära principerna.

De nationella Rödakorsorganisationerna är till exempel oundgängliga genom sin lokalkännedom och kapacitet att agera i komplexa miljöer, något som ofta möjliggörs tack vare deras neutralitet. Sidas verksamhet är vidare av sådan natur att stöd främst ges till etablerade humanitära organisationer med mångårig erfarenhet av humanitära program i stor skala, men att dessa organisationer i sin tur ofta arbetar i partnerskap med mindre, lokala, aktörer. I ljuset av FN:s nyinrättade så kallade gemensamma fond – Pooled Fund – för Irak torde det finnas nya möjligheter för sådana aktörer att ansöka om medel för sin verksamhet. Vi kommer givetvis att fortsätta göra allt vi kan för att hjälpa de utsatta människor som lever i konsekvenserna av en alltmer förvärrad humanitär situation.

Anf. 27 ROBERT HANNAH (FP):

Herr talman! Tack, biståndsministern, för svaret på min interpellation!

Jag vill börja med att påpeka att jag är stolt över att Sverige är en stor bidragsgivare av humanitärt bistånd till Irak. Det finns inga skiljelinjer mellan mig och biståndsministern i den frågan.

Jag vill också påpeka att jag även delar biståndsministerns syn på grundprincipen inom biståndspolitik: humanitet, självständighet, oberoende och neutralitet. Biståndet ska vara objektivt och ges efter behov och inte vara subjektivt. Men så är det tyvärr inte när det gäller biståndet till Irak. Det kan jag garantera, för jag har sett det med egna ögon. De grupper som mest behöver biståndet får inte del av det svenska biståndet i dag, särskilt när det kommer till de folkmordsdrabbade assyrierna.

Herr talman! Med all respekt – då jag anser biståndsministern vara en ytterst kompetent person som jag beundrar – uppvisar biståndsministern och särskilt hennes rådgivare i Utrikesdepartementet en stor okunskap i frågan om vad biståndet till Irak faktiskt går till och vilka som får del av det. Varför vi står här i dag är just för att biståndet till Irak inte riktas till alla, inte ges rättvist till alla folkgrupper.

I stället för att riktas till de mest nödställda grupperna – yazidier, assyrier som är folkmordsdrabbade och även andra – ges biståndet direkt

i händerna på makthavare eller organisationer som diskriminerar dessa grupper. Eller också ges biståndet till organisationer som man inte litat på, till exempel Islamic Relief. Varför skulle en kristen assyrier vända sig till en islamsk organisation när man under de senaste tio åren har blivit jagad, våldtagen, förtryckt och diskriminerad av muslimer? Varför skulle en sådan organisation någonsin kunna få tillit från dessa grupper?

Jag besökte nästan ett femtiotal olika flyktingläger i Irak i mars månad. De flesta läger var assyriska läger, och jag själv har samma bakgrund. Jag besökte också yazidiska läger och läger med kurder från Syrien. Det var uppenbart för mig att det i de assyriska lägren inte fanns något FN-stöd eller stöd från andra biståndsorganisationer som nådde fram. Däremot såg jag att Caritas och andra kristna biståndsstiftelser fanns på plats. Assyrian Aid Society fanns på plats och nådde fram till byar långt uppe i bergen. Men den svenska flaggan och FN-flaggan lyste med sin frånvaro. Jag frågade alla lägerledare vad lägren hade fått via FN:s stöd eller internationellt bistånd, och de visade då upp en transformator som hade finansierats av internationellt bistånd. Allt annat hade tillkommit genom privata donationer.

När jag samtalade med svenska ambassaden i Bagdad blev jag ännu mer förvirrad. Jag berättade för dem vad jag sett och frågade dem om biståndet. De sa rakt ut att de inte kan garantera att det svenska biståndet täcker den assyriska gruppen, att det når fram. De kan inte heller garantera att de organisationer som, enligt vad biståndsministern påstår, i Sverige tagits fram med stor kunskap når fram till den assyriska gruppen. Biståndsministern står här och talar om humanitära principer, neutralitet, rättvisa och liknande när en av de absolut mest utsatta grupperna inte får del av biståndet. Min fråga till biståndsministern kvarstår därför.

Någon har fel i det här läget. Är det svenska ambassaden när de talar med mig eller är det biståndsministern? Kan biståndsministern garantera att det assyriska folket i Irak får del av det svenska och internationella biståndet på ett neutralt och rättvist sätt?

Anf. 28 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Jag konstaterar att vi i dag har en situation i världen som vi inte har sett motsvarighet till sedan andra världskriget. Kriget har rivit sönder hela Syrien och tvingat 4 miljoner på flykt. Vi har Isil i Irak som med sin framfart gör situationen ännu mer mardrömslik.

En av konsekvenserna av den oerhört komplicerade situationen är att stora områden i både Syrien och Irak är ockuperade och att det inte finns humanitärt tillträde till områdena. Förra året var det 270 biståndsarbetare som antingen dödades, kidnappades eller sårades allvarligt när de utförde sitt humanitära hjälparbete. Det är naturligtvis mycket allvarligt att respekten för det humanitära tillträdet har minskat i konflikten, att parterna inte respekterar de humanitära principerna.

Beträffande huruvida man kan garantera att en viss grupp har fått hjälp vill jag säga att jag inte kan garantera någonting. Jag vet att den svenska inställningen gällande de humanitära principerna är att se till att det är behovsprövat, så att de människor som behöver mest hjälp, alltså inte grupper eller etniska minoriteter specifikt som grupp utan de människor som har störst behov, naturligtvis ska få hjälp i den grad som det är möjligt.

De som har lyckats lämna de ockuperade områdena, olika minoriteter och religiösa grupper, och kommit till områden där FN och andra har tillträde vill jag påstå har möjlighet att få hjälp via FN-organisationerna.

Det är viktigt att understryka att den fruktansvärda situation och den tragik vi ser utspelas i området i stort inte är de humanitära organisationernas fel. De försöker hjälpa till och mildra nöden och det oerhörda lidande som kriget har ställt till med. Det är också ett politiskt problem som vi måste adressera för att få slut på kriget.

De humanitära principerna, att fokus ska vara på att stödet är behovsbaserat, neutralt, oberoende och humanitärt, är oerhört viktiga för att respekten för det humanitära tillträdet ska upprätthållas. Ingendera parten i konflikten får uppleva att man ger hjälp till den ena parten men inte till den andra. I så fall kommer vi att ytterligare undergräva de mycket svåra förhållanden som redan i dag råder för humanitära biståndsarbetare.

Sverige ger via sin biståndsmyndighet Sida framför allt till de stora organisationerna som har tekniskt kunnande och bred erfarenhet, såsom Unicef, World Food Programme och UNHCR. Vi ger också via Iraks Humanitarian Food Fund. Alla dessa organisationer använder sig av små underorganisationer som försöker nå ut så långt som möjligt. Via dessa organisationer försöker vi nå ut så mycket vi kan.

Vi utesluter inte på något sätt samarbete med assyriska organisationer, inte heller med Svenska kyrkan, som för övrigt får lika mycket stöd som Islamic Relief som har funnits sedan 1984 och arbetar enligt de humanitära principerna.

Anf. 29 ROBERT HANNAH (FP):

Herr talman! Eftersom vi talar om behov och upplevelser vore det bra att ha kunskap om det. Jag önskar att biståndsministern har ett samtal med Isak Betsimon som är miljöpartistisk politiker och som kan informera biståndsministern om hur situationen ser ut för den här folkgruppen.

Vi behöver inse att Iraks minoriteter står rättslösa och skyddslösa i ett alltmer sekteristiskt land. Den situationen uppstod inte först när Isis kom till världen. Iraks befolkning har ökat med 30 procent sedan USA invaderade landet 2003 – med 30 procent. Under samma tid har Iraks assyriska befolkning minskat från 1 ½ miljon till 250 000. På grund av religiös förföljelse, förtryck och diskriminering har många minoriteter sökt sig till Sverige. Det har skett en total kollaps av den assyriska befolkningsgruppen.

Vi kan ta en annan grupp, mandéerna. I Irak fanns 100 000 mandéer före invasionen. Sverige är det land där det finns flest mandéer i dag. Det bor ungefär 7 000 mandéer i Sverige. I Irak finns knappt några kvar. När man talar om behov och upplevelser måste man inse att när Sverige väljer att ge biståndspengar enbart till muslimska organisationer finns det inte en chans i världen att de andra grupperna kommer att känna tillit till landet.

När jag åker till min hemby i Irak där det finns nödställda, där det bor flyktingar, ser jag Assyrian Aid Societys flaggor. Jag ser assyriska organisationer som kommer och delar ut mat. De får inte ett öre av det svenska eller internationella biståndet. När jag besöker lägren finns där ingenting. De människorna är i lika stort behov av hjälp som alla andra.

När jag var i Irak blev jag diskriminerad; jag har assyrisk bakgrund. Jag såg med egna ögon människor bli diskriminerade. Jag blev själv

diskriminerad vid nästan varenda checkpoint som jag passerade. De frågar vad man har för ursprung. Om jag säger att jag är assyrier blir jag stoppad och hela bilen blir genomkontrollerad. Om jag säger något annat får jag åka förbi. Vi måste inse vad det är för utmaningar vi har. Jag kan garantera att biståndet inte når fram till den assyriska folkgruppen. Jag lovar statsrådet att det är så.

Vad gäller det svenska biståndet och den stora okunskap med vilken det fördelas skadar det mer än det bidrar. Upplevelsen bland minoritetsfolken är fortfarande att de är eftersatta, att de lämnas bakom, att de inte får något stöd. Biståndet är inte rättvist. Det är inte opartiskt. Tvärtom hjälper det grupper som kanske inte har ett lika stort behov som andra grupper där behovet är mycket större.

Jag önskar verkligen att man från Utrikesdepartementets och biståndsministrarnas sida ser över vad svenskt bistånd går till och ser till att det når fram till de grupper som är mest utsatta. Annars är alla de fina orden som beskriver vår biståndspolitik, som biståndsministern nämner här, bara snömos. Det stämmer inte med verkligheten.

Jag har själv varit i Irak, och jag uppmanar biståndsministern att åka ned till de säkra områdena i Irak och Syrien och med egna ögon se om det jag säger stämmer eller inte. I annat fall gör man inte, som biståndsministern säger, allt i sin makt för att säkerställa att det hela går rätt till.

Därför vill jag gärna fråga: Tänker biståndsministern se över biståndet och se till att dessa minoritetsgrupper får det stöd som de förtjänar, efter behov och efter upplevelser?

Anf. 30 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Jag tvivlar inte alls på att det finns en mängd minoriteter och folkgrupper i Irak och i övrigt i området som är diskriminerade. Det är ett faktum, och vi för en politisk dialog med regeringarna om det faktumet. Det är en mycket olycklig utveckling i området, minst sagt.

Jag vill verkligen understryka att det inte är så som Robert Hannah säger, att vi endast ger bistånd via muslimska organisationer. Vi använder oss exempelvis av Svenska kyrkan och Diakonia, kristna organisationer som också de arbetar enligt de humanitära principerna. När man tittar på exempelvis Assyrier Utan Gränser riktar de, enligt hemsidan, in sig speciellt på assyrier. Det går emot de principer som svenskt bistånd arbetar efter, de humanitära globala principerna för detta.

Vi måste behålla den neutrala, behovsbaserade bedömningen i alla lägen. Det finns en lång rad etniska och religiösa grupper inblandade i området. Det är kurder i Kobane, shiiter i Deir el-Zour, sunniter i Anbar, yazidier i Sinjar, palestinier i Yarmouk och kristna i Hasakeh och Mosul. Om vi skulle fokusera på alla dessa människor grupp för grupp skulle vår neutralitet kunna ifrågasättas. Vi måste fokusera på människor och deras behov och sedan försöka nå ut via organisationer som kan garantera opartiskhet, tekniskt kunnande och erfarenhet som vi som biståndsgivare kan lita på.

Jag vill också påpeka att mindre organisationer alltid kan söka stöd. Via Iraq Humanitarian Pooled Fund får man snabb behandling och bedömning. Det är inte på något sätt så att man utesluts, utan det finns möjligheter att söka stöd både via Sida och via FN-organisationerna.

Att det svenska biståndet skadar mer än det gör nytta var en väldigt drastisk formulering. Sverige är en av de absolut största humanitära givarna i världen, den femte största. Vi ger inte bara till Syrienkonflikten; vi ger till en lång rad i dag bortglömda konflikter och flyktingar – alltifrån flyktingar från Somalia, Sydsudan, Darfur och Afghanistan till en mängd palestinier och västsaharier. Alla dessa människor har tvingats i väg på grund av krig och konflikter.

I Syrien och Irak har vi sedan 2011 bidragit med 1,6 miljarder svenska kronor. 520 miljoner svenska kronor har gått till krisen i Irak. Jag törs påstå att vi med våra medel har hjälpt miljontals människor att hitta en fristad och åtminstone få tak över huvudet och tillgång till skolgång, hälsovård och mat. Det tycker jag inte att vi ska behöva skämmas över på något sätt.

Vi ska se över att vi verkligen når fram. Vi för en dialog med alla våra samarbetspartner hela tiden. Det är naturligtvis viktigt att göra analyser, och det gör vi fortlöpande.

Anf. 31 ROBERT HANNAH (FP):

Herr talman! Biståndsministern kan här inte garantera att vi når fram till den assyriska gruppen. Det är fullkomligt irrelevant vilka som får medlen – jag bryr mig inte. För mig är det relevant att pengarna och hjälpen når fram till de här grupperna.

Man kan lita på min upplevelse eller inte, men jag har varit på plats och sett det själv: Den assyriska folkgruppen får inte del av de biståndspengar som svenska regeringen klappar sig för bröstet och säger att man delar ut. Det är jättebra att vi delar ut pengar. Jag stöder det till hundra procent. Men om de mest drabbade grupperna inte får något stöd är vi inte neutrala. Då är vi inte rättvisa och opartiska, utan då får vissa grupper en starkt situation men andra inte.

Det är helt uppenbart att biståndsministern i dag saknar insikt i hur allvarlig situationen är för de här minoritetsgrupperna. Allt startade inte med Isis. Nästan 1,3 miljoner assyrier hade lämnat Irak innan Isis kom. Det här fanns tidigare, och det var extrem diskriminering tidigare. Men det är Isis som eventuellt avslutar jobbet nu, om inte vi från omvärlden hjälper till.

När jag är i de här lägren upplever jag att människorna där känner sig bortglömda, ohjälpta och eftersatta jämfört med andra. I andra läger är det fullt med FN-skyltar, men i assyriska läger är det med nöd och näppe man får dricka smutsigt vatten för att överleva. Jag tycker inte att det är hållbart. Efter samtal med svenska ambassaden i Bagdad ter det sig uppenbart att de i princip själva medger att de inte når fram till den här gruppen. Då är det uppenbart att det inte heller är rättvist fördelade medel, särskilt med tanke på att det är en folkmordsdrabbad grupp. Man kan garantera att den här gruppen har ett starkt behov av hjälp.

Jag skulle önska att biståndsministern kunde vara lite mer ödmjuk, se över detta och lova mig att hon tänker se till att man kollar upp de här situationerna så att hjälpen når fram till även denna grupp. Det vore det mest rättvisa.

Anf. 32 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP):

Herr talman! Jag är väldigt ödmjuk. Jag har under mitt år som biståndsminister rest så mycket jag kunnat. Jag har besökt flyktingläger där flyk-

tingar från Syrien finns. Jag har ännu inte kommit till Irak, men jag kommer naturligtvis att resa även dit. Jag tvivlar inte ett ögonblick på att situationen är fruktansvärd för en lång rad religiösa och etniska minoriteter och även för de breda lager av sunniter som befinner sig inom ockuperat område i Irak.

Hjälpen måste kunna komma fram. Så långt är vi helt överens. Då måste man också använda de kanaler och organisationer som man verkligen litar på och kan ha långsiktigt förtroende för. Jag tror att det problem som ibland dyker upp när FN, Sida eller andra aktörer nu ska välja samarbetspartner är att man bedömer att vissa organisationer möjligen kan bidra till konflikt och kan utsätta biståndsarbetare för en risk om man inte verkligen bevakar neutraliteten. Vi måste ha organisationer som vi litar på. Vi har också inom det svenska biståndet väldigt högt ställda krav på att de svenska skattemedlen ska användas på ett sätt som går att lita på.

Det humanitära stödet till Irak började under Syrienkriget. Vi hade tidigare inget specifikt humanitärt stöd. Tvärtom höll Sverige på att avveckla sitt bilaterala bistånd till Irak under den tidigare regeringen. Det som skedde före kriget var väldigt olyckligt. Vi för en politisk dialog med regeringarna, som jag sa.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 6 Svar på interpellation 2014/15:722 om tydliga besked om skatterna

Anf. 33 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Niklas Wykman har frågat mig om beskeden från budgetpropositionen för 2015 om brytpunkten, avtrappat jobbskatteavdrag och höjd särskild löneskatt för äldre ligger fast.

I både 2015 års ekonomiska vårproposition och propositionen *Vårändringsbudget för 2015* framgick att regeringen skulle återkomma med de förslag från regeringens budgetproposition för 2015 som inte ingick i vårändringsbudgeten. Det kan därför inte vara någon större överraskning att dessa förslag, om än något justerade, återfinns i regeringens förslag till budgetproposition för 2016, som presenterades i går.

Anf. 34 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Som finansministern konstaterade är interpellationen något gammal. Den har några månader på nacken vid det här laget men har inte kunnat besvaras tidigare. Vi vet nu vilka skatteförslag regeringen gick fram med i budgetpropositionen, och det är väldigt tydligt hur de förslagen slår mot jobben. Det var därför, herr talman, som jag tidigare efterlyste tydliga svar om vilka skattehöjningar som skulle realiseras så att jobb, tillväxt, företag och hushåll inte skulle drabbas av obehagliga överraskningar.

Herr talman! Dessa obehagliga överraskningar för hushållen kom i går. Även om finansministern försökte lyfta bort redovisningen från budgetpropositionen blev det tydligt att åtta av tio hushåll nu får

försämrade disponibelinkomster efter många år i rad av stärkningar av hushållens disponibelinkomster.

Herr talman! Det kan vara så att jag har fel här, men det är inte helt otroligt att detta är den första regering sedan 90-talskrisen som orsakar hushållen en försämring av utvecklingen av disponibelinkomsterna. Det är givetvis väldigt allvarligt, herr talman, i ett läge då vi står inför ett behov av att stärka svensk sysselsättning, pressa tillbaka utanförskapet och se till att fler arbeten växer fram. Att minska hushållens möjligheter att känna tillförsikt och framtidstro när den ekonomiska återhämtningen inte vill ta fart fullt ut är en skadlig politik.

Detta, herr talman, är inte bara min uppfattning. Regeringens egen industrikansler Karl Gustaf Ramstedt säger i dag: Jag tycker inte att det är en budget som främjar jobben.

Regeringens egen industrikansler fortsätter med att säga att relativt normala löner drabbas, vilket är negativt. Vi ser nu framför oss mycket stora skattehöjningar. Det är skattehöjningar på jobb och tillväxt med ungefär 30 miljarder kronor som slår mot svenska företags möjligheter att skapa arbete, svenska hushålls möjligheter att känna tillförsikt inför framtiden och mot vår förmåga att stå oss i den konkurrens som råder i omvärlden.

Herr talman! Om man ser till de skattelättnader och skatteförändringar som var utlovade från finansministern och regeringen har vi också många svek i budgeten. Det handlar till exempel om pensionärerna, där svekfabriken på Jakobsgatan slår till igen. Det var oväntat att man ytterligare skulle lägga på bördor på att jobba när människor hade passerat 65 år och höjda avgifter för hemtjänst. Med de skatteförändringar som sker ser vi på totalen att pensionärskollektivet nu inte får de förbättringar som det var utlovat. Det blir tvärtom i bästa fall plus minus noll.

Herr talman! Det är också oroande att de skatteförslag som regeringen går fram med långsiktigt inte stärker de offentliga finanserna. Lennart Flood har till exempel räknat ut att de skattehöjningar som regeringen föreslår på arbetsinkomster för stora grupper inte ger de intäkter som regeringen föreställer sig i sin budgetproposition. Jonas Sjöstedt sa tidigare i dag att regeringen har noll trovärdighet. Riktigt så långt skulle jag inte sträcka mig. Men det är tydligt att denna budget inte stärker Sveriges motståndskraft och möjlighet skapa jobb och tillväxt.

Herr talman! Det hade därför varit bra om vi tidigt och tydligt hade fått en mer uppriktigt diskussion om de skattehöjningar som vi nu har framför oss.

Anf. 35 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Niklas Wykman säger att det är första regeringen sedan 90-talet som lägger fram en budget som minskar en del av hushållens disponibla inkomst. Det kan säkert vara korrekt. Det är också första gången sedan 90-talskrisen som vi har haft en borgerlig regering som har lämnat efter sig stora budgetunderskott. Av de tre möjliga gånger som vi har haft borgerliga regeringar i Sverige har de lämnat efter sig stora budgetunderskott som sedan den kommande socialdemokratiska eller socialdemokratiskt ledda regeringen har fått ta tag i.

Så är det också den här gången. Därför har regeringen i ett läge där man ärvt stora budgetunderskott, samtidigt som arbetslösheten är hög och

skolresultaten faller snabbare än i något annat jämförbart land, varit tvungen att ta ett fast grepp om statsfinanserna och också sätta in åtgärder för att fler människor ska komma i arbete och för att vända utvecklingen i skolan. För att lyckats med det har regeringen sänkt skatter. Niklas Wykman bad regeringen om tydliga besked i skattefrågorna. I går lämnade regeringen tydliga besked i budgetpropositionen.

Anf. 36 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Finansminister Magdalena Andersson återkommer ofta till samma talepunkt, som troligtvis är skriven av strateger på Sveavägen. Borgerliga regeringar, mitten-höger-regeringar eller alliansregeringar kör alltid svensk ekonomi i botten. Någon sanning i detta ligger det dock inte. EU-kommissionen, IMF och OECD – hitta den internationella bedömaren som inte berömmar alliansregeringen för hur den hanterade den ekonomiska krisen och för den ekonomiska position som Sverige lämnade krisen med!

När Magdalena Andersson tillträdde rollen som finansminister hade Sverige kanske till och med de starkaste offentliga finanserna i hela EU. Att kalla det för ett misslyckande, en katastrof eller någonting annat, som finansministern gärna återkommer till om de offentliga finanserna, är helt enkelt inte sant.

Ifall finansministern likaså går tillbaka till Finansdepartementet och tittar på de promemorior och budgetar som tidigare socialdemokratiska regeringar har skrivit framgår det väldigt tydligt att den stora kris som drabbade Sverige i början av 90-talet orsakades av en utdragen och slarvig offentligfinansiell politik främst förd av socialdemokrater. Detta har även Kjell-Olof Feldt beskrivit i sina memoarer där han bland annat talar om valfeber.

Den valfebern fick även Magdalena Andersson en släng av inför valet, då man utlovade väldigt stora utgifter. Nu ser vi att utgifterna realiserar. Det är drygt 50 miljarder i ökade utgifter. En del av det kan säkert kallas satsningar och investeringar. Men merparten består av att regeringen har tappat kontroll över sig själv och offentliga finanser. Därmed springer nu kostnadsutvecklingen i väg i en lång rad olika ersättningssystem, socialförsäkringssystem och utgiftssystem.

Herr talman! Det är oroväckande med en kostnadsutveckling på drygt 50 miljarder kronor, skattehöjningar på ungefär 30 miljarder på jobb och tillväxt och en regering som inte vill presentera vad detta betyder långsiktigt för jobben. Den presenterar heller inte någon plan för hur man ska komma till rätta med kostnadsökningarna. I stället säger regeringen på en budgetdag: Det ska vi återkomma till.

När ska man återkomma till hur man ska hantera ett lands stora utmaningar om inte när man presenterar en budget? I stället får åtta av tio svenska hushåll försämrade disponibelinkomst till förmån främst för att hantera kostnadsökningar som man inte presenterar någon kontroll över men också för att medvetet bygga ut de bidragssystem som tidigare har varit med och orsakat stora utanförskap i Sverige.

Herr talman! Detta är inte en ansvarsfull politik ifall vi vill vara ett land där alla människor som har arbetsförmåga också får ett jobb att gå till. Det är den gamla politik som bedrevs under 1990-talet och 2000-talet och som resulterade i att Sverige tappade förmåga att vara det bästa landet eller

bland de bästa länderna att vara i. Det resulterade i att så många människor gömdes, dömdes och glömdes i olika system. Nu ser vi att platserna ska bli fler medan regeringens jobbpolitik enligt Konjunkturinstitutet leder till att 15 000–20 000 arbetstillfällen uteblir.

Herr talman! Det vore ansvarstagande av finansministern att presentera åtgärder eller åtminstone en beskrivning av eller ge en antydan till hur kostnadsökningen ska kunna utebli. Annars kommer utanförskapet att växa mycket snabbt framöver.

Anf. 37 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Niklas Wykman har helt rätt i att man inte bara lämnade ett stort budgetunderskott efter sig när man förlorade valet 2014 utan också skenande kostnader i flera av de system som fanns. Kostnaderna skenade i assistansersättningen, i sjukförsäkringen och för ROT-avdragen, dock utan att den tidigare regeringen gjorde någonting för att försöka dämpa de kostnaderna. Kostnaderna i sjukförsäkringen ökade dessutom extremt. Där lyckades man öka kostnaderna med 12 miljarder kronor samtidigt som nästan 100 000 människor utförsäkrades ur sjukförsäkringen. Det måste vara rekord i misslyckad politik.

Nu tar regeringen tag i detta och en hel del andra åtgärder. Den tidigare regeringen tycks ha haft ett passionerat intresse för att jobba med väldigt dyra och ineffektiva åtgärder. Till exempel tar vi nu bort nedsättningarna av arbetsgivaravgifter för unga. Det var en väldigt dyr och ineffektiv åtgärd. Vi tar bort etableringslotsarna, jämställdhetsbonusen och en del andra åtgärder som har varit dyra och ineffektiva.

Vi begränsar kostnadsutvecklingen för ROT genom att förändra subventionsgraden i ROT. Vi gör något åt kostnaderna i assistansersättningen genom att ändra uppräkningsgraden. Vi gör något åt kostnaderna vad gäller flyktingmottagandet genom att vi halverar schablonen för ensamkommande flyktingbarn genom att ordna annan form av boende. Därutöver kommer vi att komma med många förslag på åtgärder om sjukförsäkringen. Det kommer regeringen att presentera i närtid.

Det var dock inte det som interpellationen handlade om, utan det var om regeringen lämnade tydliga besked i skattefrågor. Det gjorde regeringen i går.

Anf. 38 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Det var tydligt av finansministerns svar att finansministern inte avser att lämna några besked om hur kostnaderna ska kunna minska när det till exempel kommer till sjukförsäkringssystemet. Tvärtom innehåller budgeten förslag som gör att kostnaderna i sjukförsäkringssystemen ökar.

När kostnaderna ökar i offentliga finanser återstår bara underskott. Magdalena Andersson har presenterat en budget som har strukturella underskott alla år förutom det sista året i budgetperioden. Nu höjs absolut bidrag, och kostnader pressas upp på lånade pengar, för att citera hur finansministern tidigare brukade beskriva det stöd som gavs till svenska arbetstillfällen under den ekonomiska krisen. Nu är det ingen kris längre. Men regeringen lånar pengar för att bygga ut bidragssystemen.

Det blir heller inte, som finansministern säger, några tydliga besked om skattehöjningarna. Hur är det till exempel med professor Floods tydliga beskrivningar av att de skattehöjningar som regeringen går fram med på högre inkomster inte leder till några ökade intäkter i offentliga finanser?

Rent budgettekniskt, teoretiskt, ramverksmässigt – kalla det vad man vill för hur man räknar – blir det pengar in. Men i verkligheten blir det inte fler pengar in eftersom människor helt enkelt byter bort sin arbetstid mot mer fritid när det inte längre kommer att löna sig att arbeta.

När 6 av 10 intjänade kronor ska gå till skatt kommer människor helt enkelt att arbeta lite mindre. Det beskrivs väldigt väl, men finansministern vill inte alls ta det offentligfinansiella ansvaret för detta. Hon låtsas som om pengar som ingen på riktigt tror ska komma in ändå ska komma in i statsbudgeten.

Anf. 39 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Det ska bli spännande att följa utvecklingen med arbetade timmar för de personer som kommer att få det avtrappade jobbskatteavdraget. Självt kommer jag att jobba lika många timmar nästa år som jag har gjort i år. Men det ska bli intressant att se om till exempel Niklas Wykman lämnar in betydligt färre interpellationer nästa år efter att ha fått en högre marginskatt. Det ska vi följa noggrant, och det gäller också de andra moderaterna riksdagsledamöterna. Kommer deras arbetsintensitet vad gäller interpellationer att förändras med skatteförändringen? Jag ser fram emot fortsatta debatter i ämnet.

Frågan handlade om huruvida regeringen lämnade tydliga besked. Ja, vi har lämnat tydliga besked.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2014/15:724 om tydlig minskning av arbetslösa ungdomar

Anf. 40 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Niklas Wykman har frågat mig om jag inte kan avvakta med slopandet av den reducerade socialavgiften för ungdomar tills andra effektiva åtgärder för unga med svag anknytning till arbetsmarknaden har identifierats.

Precis som Niklas Wykman konstaterar visar resultaten i IFAU:s utvärdering att de nedsatta socialavgifterna för unga är en kostnadsineffektiv åtgärd som inte har haft någon sysselsättningseffekt alls för grupper av unga med svag anknytning till arbetsmarknaden. Såväl Finanspolitiska rådet, Riksrevisionen, Ekonomistyrningsverket som Arbetsförmedlingen delar IFAU:s slutsats att nedsättningen är ineffektiv. En åtgärd som kostar omkring 20 miljarder kronor årligen tycks alltså inte ha hjälpt de unga som är i störst behov av stöd. Det är just därför regeringen slopar nedsättningen.

I stället satsar regeringen på riktade åtgärder till de unga som är i störst behov av stöd genom exempelvis utbildningskontrakt, traineejobb och fler

komvuxplatser. Genom att i stället rikta åtgärderna mot de ungdomar som har problem att etablera sig kommer regeringens politik att bidra till en minskad arbetslöshet.

Eftersom politiken för att minska ungdomsarbetslösheten läggs om i en mer ändamålsenlig riktning finner regeringen ingen anledning att avvakta med återställningen av de nedsatta socialavgifterna. Mot bakgrund av att den förra regeringen lämnade efter sig det största underskottet sedan 90-talskrisen är det dessutom viktigt att nya reformer nu finansieras fullt ut.

Anf. 41 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Inget land i Europeiska unionen hade starkare offentliga finanser än vad Sverige hade när Alliansen frånträdde regeringsmakten – inget annat land! Sverige hade de starkaste eller bland de absolut starkaste offentliga finanserna i hela Europeiska unionen. Jag säger detta för att finansministern återkommer till det här hela tiden.

Jag vill tydligt fråga finansministern vad hon menar. Jag upprepar från interpellationssvaret: Precis som Niklas Wykman konstaterar visar resultaten i IFAU:s utvärdering att de nedsatta socialavgifterna för unga är en kostnadsineffektiv åtgärd som inte har haft någon sysselsättningseffekt alls för grupper av unga med svag anknytning till arbetsmarknaden. Finansministern inleder alltså med orden ”precis som Niklas Wykman konstaterar”. Jag undrar helt enkelt, Magdalena Andersson: Var någonstans konstaterar jag detta?

Herr talman! Vi har vant oss vid en finansminister som sviker olika typer av löften. RUT och ROT skulle inte försämrats. Det har försämrats. Finansministern beskrev det i går som att det rådde kaos i svenska offentliga finanser 2014, när OECD, IMF och EU-kommissionen menar att vi hade bland de starkaste offentliga finanserna.

Vi har hört Magdalena Andersson beskriva att överskottsmålet ligger fast och att det ska vara en viktig styråra för den socialdemokratiska politiken. Numera ska överskottsmålet både utredas och avskaffas. Vi har hört finansministern beskriva hur bensinskatten inte ska höjas. Nu höjs bensinskatten. Vi har hört hur finansministern beskriver att vanliga inkomsttagare inte skulle få någon inkomstskattehöjning. Nu vet vi att mer än 1 miljon vanliga inkomsttagare får denna skattehöjning. Listan kan göras lång över uttalanden som inte alls har haft den betydelse som man kan tro att de har, nämligen såsom orden sägs.

Vi vet också att regeringen och Finansdepartementet får stark kritik. Det ser man om man läser igenom de remissyttranden som återfinns i budgetpropositionen från Arbetsförmedlingen, Tillväxtverket, Konjunkturinstitutet, Saco och Ekonomistyrningsverket. Det handlar antingen om att effekter av politiken inte beskrivs ordentligt eller om att offentligfinansiella effekter inte beskrivs ordentligt eller helt enkelt om att det inte beskrivs hur åtgärderna kommer att fungera i verkligheten eller påverka de människor som är berörda av dem.

Herr talman! Jag efterlyser ändå att finansministern inte citerar hur som helst eller tillskriver sina motdebattörer vilka åsikter som helst. Därför undrar jag, Magdalena Andersson: Var någonstans skulle jag ha hävdat eller påstått de här sakerna?

Anf. 42 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Herr talman! Niklas Wykman har helt rätt. Det han skriver i interpellationen är att rapporten visar att tre grupper av ungdomar har svårt med etableringen på arbetsmarknaden. Du skriver inte rakt av att man visar att just det här inte har haft någon effekt på de här grupperna. Däremot har det gjort just att de grupperna har mycket svårt med etablering. Jag tycker att Niklas Wykman har rätt; jag kunde ha citerat honom på ett bättre sätt.

Däremot visar rapporten just att detta är en dyr och ineffektiv åtgärd som inte hjälper de ungdomar som har det svårast på arbetsmarknaden. Det är därför regeringen nu sätter in åtgärder just för den grupp av ungdomar som har det allra svårast att komma in, och det är ungdomar som inte har gymnasieutbildning. För dem föreslår nu regeringen ett utbildningskontrakt som är en ny åtgärd som vi aldrig har prövat tidigare i Sverige. Däremot har man med stor framgång gjort det i Danmark. Den åtgärden innebär att ungdomar som inte har gymnasieutbildning får ett stöd för att de ska kunna ta denna utbildning. Det handlar om att möta personen och ungdomen där den befinner sig. Man kan kombinera detta med utbildning och med jobb, man kan studera på folkhögskola och man kanske kan pröva att kombinera utbildning med praktik. Det handlar om att möta den unga personen där den befinner sig för att den ska klara sin gymnasieutbildning. Det här är inte bara ett erbjudande, utan det ska också vara ett krav för att man ska kunna få ersättning av samhället.

Det är ett utbildningskontrakt som innebär både möjligheter och tydliga krav. Det är ett väldigt bra förslag, och detta har fungerat bra i Danmark. Jag har så svårt att förstå varför Moderaterna är motståndare till förslaget.

Anf. 43 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Jag välkomnar satsningar på utbildning och satsningar på utbildningar för de ungdomar som har det tuffast på arbetsmarknaden. Sverige ska vara ett land där vi investerar i människors kunskap för att kunna ha ett samhälle som håller ihop och där alla människor har goda möjligheter att bygga sig en bra tillvaro.

Jag undrar ändå hur finansministern resonerar kring inträdet på arbetsmarknaden och hur man ska få sitt första jobb i Sverige. Vi har sett en utveckling där sammansättningen av de människor som befinner sig i utanförskap har ändrats i relativt snabb takt.

När Alliansen tillträdde 2006 fanns bland annat problemet från tidigare regeringar med att var tionde person i arbetsför ålder var förtidspensionerad. Förtidspensionering användes som ett verktyg för att maskera arbetslöshet och fixa till statistiken.

Så ser det inte längre ut, herr talman. Siffrorna har pressats tillbaka. Likaså har vi sett att andelen arbetslösa bland äldre har krympt kraftigt. Andelen arbetslösa bland medelålders eller lite äldre personer som är väl-etablerade i Sverige har också minskat. Däremot ser vi hur problemen för ungdomar består. Vi vet också hur problemen för utrikes födda har tilltagit när det gäller att ta sig in.

Herr talman! Svensk arbetsmarknad är en kombination av många saker som kan göra det svårt att komma in. Bidrag och ersättningar är relativt höga i Sverige jämfört med andra länder. Arbetsmarknadsregleringarna sticker kanske inte ut som de hårdaste, men vi tillhör ändå de länder som

har relativt hårda regleringar på området. Lönestrukturen är sammanpressad i Sverige, och skatterna på de låga inkomsterna är bland de högsta i världen.

Det finns givetvis inte *en* åtgärd att vidta, fru talman, för att ändra på detta. Det krävs en kombination av åtgärder. Vi har föreslagit ett antal sådana för att göra det enklare att komma in på arbetsmarknaden med starkare drivkrafter för att arbeta. Vi vill ta ned trösklarna till att få det första jobbet för att kunna bryta det utanförskap som finns.

Jag har en fråga till finansministern. Ungefär 60 procent av de unga människor som ännu inte har något jobb har heller aldrig haft något jobb. Här handlar det alltså inte om att hjälpa människor tillbaka in i arbete. Jag skulle vilja veta lite om hur finansministern ser på de andra förslagen. Utbildning i all ära – det är bra. Där kan man i huvudsak vara överens; det är självklart att det behövs. Men det behövs också åtgärder för dem som har en utbildning eller för dem som mer än någonting annat bara vill ha ett jobb.

Vi har till exempel föreslagit att yrkesintroduktionsanställningar kan användas bredare, där man inte behöver ett kollektivavtalskrav. Man kan då mycket enklare gå in på vilken arbetsplats som helst och få en yrkesintroduktion och därmed en väg in på arbetsmarknaden.

Svensk arbetsmarknad fungerar väl, fru talman, i den bemärkelsen att de allra flesta, när de väl kommit in, får en god lönutveckling och en möjlighet att lära sig och att förbättra sin position.

Om jag vore finansminister, fru talman, skulle jag därför inte vara så rädd för att sänka trösklarna till jobb och för att göra den här typen av breddning. Jag kan vara helt överens med finansministern om att det är viktigt med satsningar på skolan, men man måste också orka göra någonting för dem som skolan inte är en lösning för och som därför behöver få en plats i arbetslivet.

Därför undrar jag, finansministern, om regeringen kan se över möjligheten till en bredare yrkesintroduktion där kollektivavtalskrav inte längre än nödvändigt.

Anf. 44 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Det är märkligt att Niklas Wykman säger att man gärna vill satsa på att ungdomar ska få utbildning samtidigt som han säger nej till det fantastiska förslag vi har för just det.

Den nuvarande regeringen stödde den tidigare regeringen i att kunna använda yrkesintroduktion. Det skrevs avtal, och man kom överens med arbetsmarknadens parter. Vi tycker att det är en bra idé, och vi stöder det. Sedan har det tyvärr inte blivit särskilt många yrkesintroduktionsjobb, och där tror jag säkert att både vi från regeringens sida och oppositionen kan göra mer reklam när vi är ute och träffar olika företag.

Att inte kräva kollektivavtal är jag däremot oerhört skeptisk till. Jag tror heller inte att det är någonting som en del av de parter som ska vara med och teckna avtal om yrkesintroduktion tycker är särskilt intressant.

Kollektivavtalen är en viktig del av svensk arbetsmarknad. Om en stor del av den svenska arbetsmarknaden inte har kollektivavtal, ja, då riskerar det som Niklas Wykman gärna kallar för sänkta trösklar att i praktiken betyda sänkt lön. Det tycker inte jag är bra, och jag tror att det finns en stor

ideologisk skillnad i just det avseendet mellan Moderaterna och Socialdemokraterna.

På regeringens åtgärdslista inom 90-dagarsgarantin finns också traineejobben. I går fick faktiskt den första personen ett traineejobb. Hon heter Madelein Bjurbäck, och hon blev därigenom historisk. Så här säger hon: ”Nu vet jag vad jag vill och har fått en möjlighet att jobba samtidigt som jag får studera. Få en bättre ekonomi och kunna skapa en buffert för framtiden.” Storleende chefer på äldreboendet säger: ”Det känns verkligen roligt att vi lyckats få det här så snabbt i hamn.” Arbetsförmedlingen som har jobbat fram det här säger: ”Det känns skönt att vi äntligen fått två nya välbehövliga verktyg, traineejobben och utbildningskontrakt, för att hjälpa unga vuxna.”

Äntligen börjar alltså regeringens politik ge avtryck också i verkligheten, även om det blev ett halvårs försening. Den här tjejen är den första av en lång rad ungdomar som får möjlighet att få sitt första jobb – precis det som Niklas Wykman tycker är viktigt.

Jag tycker att det är viktigt att alla ungdomar får ett första jobb, och traineejobben kommer för många ungdomar att vara en sådan väg. Därutöver behöver vi naturligtvis på olika sätt skapa möjligheter för ungdomar att komma in i arbetslivet.

Anf. 45 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Det är bara att gratulera till jobbet, kanske till och med det första jobbet! Alla jobb är bra, och alla människor som vill och kan arbeta ska också ha ett arbete att gå till.

Det var förstås också en lycklig omständighet att detta inträffade just på dagen för budgetpropositionens avlämnande. Men en mindre lycklig omständighet denna dag var ju att även om en person har fått ett traineejobb blir det som Konjunkturinstitutet bedömer kostar 20 000 ungdomsjobb också verklighet. Det är klart att *ett* arbete jämfört med 20 000 förlorade arbeten för ungdomar väger lätt, och detta samma dag som regeringens egen industrikansler konstaterar att finansministerns budget inte är någon budget för jobb utan tvärtom en budget där skatterna på arbete höjs, vilket är skadligt för människors möjligheter att komma i arbete.

Fru talman! Det är beklagligt att finansministern slår igen dörren för en massa ungdomars möjligheter att jobba på en lång rad företag runt om i Sverige. Regeringen klamrar sig fast vid kollektivavtalskravet, fast vi vet att sex av tio ungdomar som står utan arbete ännu inte ens har varit inne på arbetsmarknaden. Men regeringen vill ändå inte vända på alla stenar och vända sig till alla företag i Sverige och fråga vilket ansvar de kan ta, utan företaget måste vara godkänt av Magdalena Andersson eller fackföreningsrörelsen för att få vara med och bidra.

I det här läget tror jag att det är många i Sverige som vill öppna sina hjärtan och hjälpa till, både när det gäller ungdomar och människor som har sökt sig hit. Att då ligga kvar i ett system där alla inte kan vara med och bidra regelmässigt tror jag är olyckligt, och jag hade önskat att finansministern i ljuset av det som sker i vår omvärld och här i Sverige, med många unga som inte kommer in på arbetsmarknaden, kunde ha tänkt sig en lite mer modern och flexibel lösning på detta. Då kunde fler ungdomar få ett arbete att gå till.

Anf. 46 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag är inte alls förvånad över att Niklas Wykman inte tycker att det är viktigt med kollektivavtal. Så är det såklart. Om man inte tycker att det är viktigt med ordning och reda på arbetsmarknaden och att människor som arbetar ska kunna ha en lön att leva på, ja, då är kollektivavtal heller inte någonting som är särskilt viktigt. Här finns en djup ideologisk konflikt mellan socialdemokratin och högern vad gäller synen på arbetsmarknadens funktionssätt och möjligheten att ha en lön som man kan leva på.

Med regeringens 90-dagarsgaranti kommer alla ungdomar att få möjlighet att få ett jobb, utbildning eller praktik inom 90 dagar. För att finansiera detta avskaffar vi den ungdomsrabatt för arbetsgivare som har funnits tidigare. Det är en rabatt som har blivit utdömd av samtliga expertmyndigheter, eftersom den är väldigt dyr och väldigt ineffektiv. Vill man ta ansvar för de offentliga finanserna behöver man avveckla åtgärder som har varit uppenbart dyra och ineffektiva.

För att ta ansvar för de gemensamma resurserna behöver vi jobba med mer kostnadseffektiva och träffsäkra metoder, och det är precis det regeringen gör. Det är ett sätt att ta ansvar för statsfinanserna samtidigt som man tar ansvar för ungdomars möjlighet att komma in på arbetsmarknaden.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellationerna 2014/15:743 och 764 om höjda skatter på bensin och diesel

Anf. 47 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Aron Modig har frågat mig varför regeringen i sin konsekvensanalys väljer att inte visa den långsiktiga effekten för hushållen och företagen av den nya modellen för årsvis uppräknings av energi- och koldioxidskatterna för fossil bensin och dieselbränsle. Aron Modig frågar också varför inte kostnaderna som bilberoende hushåll drabbas av efter år 2016 redovisas likt kostnaderna för 2016 då skatterna höjs ytterligare.

Vidare har Maria Malmer Stennergård frågat mig dels om var regeringen drar gränsen för hur dyrt det får bli för människor att kunna ta sig till sina arbeten eller hämta barnen efter fotbollsträningen, dels vad som händer om och när priset på råolja stiger kraftigt.

Vad gäller Maria Malmer Stennergårds fråga om vad som händer om och när priset på råolja stiger kraftigt vill jag börja med att hänvisa till tidigare och nära likalydande interpellationer från hennes partikamrater Jan Ericsson och Niklas Wykman.

I konsekvensanalysen står att omräkning av skattesatserna på bensin och dieselbränsle från och med 2017 medför ytterligare höjning av punktskatten på bensin och dieselbränsle med ca 14–16 öre per liter inklusive mervärdesskatt.

Vidare framgår att förslaget även efter 2017 medför årliga höjningar på bensin och dieselbränsle och att ökningen på sikt blir något högre per liter och år, då den kumulativa effekten medför att de årliga höjningarna med tiden blir större.

Jag vill också betona att efter den förra regeringens mandatperioder ser vi stora underskott i statens finanser samt en arbetslöshet som har bitit sig fast på höga nivåer. Sverige har i dag en högre ungdomsarbetslöshet än många jämförbara länder. Vi föreslår höjd energiskatt på drivmedel för att ha råd med viktiga reformer som till exempel åtgärder för att minska arbetslösheten och satsningar på järnvägen och annan infrastruktur.

En fossilfri fordonsflotta är en prioriterad fråga för regeringen, och därför är det också angeläget att öka den styrande effekten av energi- och koldioxidskatterna. Vi behöver se tydligt vikande utsläppstrender som rimmar väl med de långsiktiga ambitionerna inom klimatpolitiken. Drivmedelsskatter kan skapa incitament för en mer energieffektiv utveckling av transporterna genom att höga drivmedelspriser ökar efterfrågan på mer bränslesnåla bilar och alternativa transportmedel.

Nivån på bensin- och dieselskatterna är en av flera faktorer som har betydelse för möjligheterna att få vardagen att gå ihop och för möjligheten att nå regeringens höga klimatambitioner. Det finns dock ingen anledning att i dagsläget spekulera om möjliga åtgärder om oljepriset skulle stiga kraftigt.

Anf. 48 ARON MODIG (KD):

Fru talman! Tack, finansministern, för svaret!

Inför valet förra året var Socialdemokraterna tydliga med att man inte avsåg att höja skatten på bensin. I dag driver partiet, som vi alla noterat, en annan linje. I budgetpropositionen, som lades fram för riksdagen i går, föreslår man att energiskatten på fossil bensin och fossilt dieselbränsle ska höjas med 48 respektive 53 öre per liter från och med nästa år. Ironiskt nog är det en ännu större höjning än den som låg på bordet då jag lämnade in interpellationen i slutet av juli. Till de summorna ska också läggas moms om köparen är en privatperson. Sammantaget höjs därför priset vid pump nästa år med 60 öre per liter bensin och med 66 öre per liter diesel.

Regeringen föreslår även att energi- och koldioxidskattesatserna för fossila bränslen ska räknas upp i en snabbare takt än i dag genom en årlig indexering från och med 2017. Då höjs alltså skatterna ytterligare.

De mycket kraftiga höjningarna av skatterna på bensin och diesel är bekymmersamma. De slår mot jobb och företagande. De slår lika hårt mot vanligt folk och mot vanliga familjer. Näringar som drabbas är av naturliga skäl åkerinäringen och även indirekt alla de sektorer som är beroende av vägtransporter. Därutöver får alla de människor och familjer som är direkt beroende av bilen tuffare att klara av vardagen.

Det blir dyrare att ta sig till jobbet, dyrare att köra barnen till träningen och dyrare att hälsa på mor- och farföräldrar. Hårdast slår skattehöjningarna mot dem som bor och verkar på landsbygden.

Jag var i Lycksele och Skellefteå häromveckan. Om det var någon av regeringens skattehöjningar som det fanns åsikter om där var det just de högre drivmedelsskattesatserna. De slår effektivt mot möjligheterna att leva och driva företag i glesbygd.

När regeringen skickade ut skatteförslagen på remiss presenterade man en analys av de konsekvenser som regeringen anser att de höjda skatterna på bensin och diesel kommer att föra med sig. Den konsekvensanalysen var dock tunn och hade när det kommer till effekterna för hushållen och företagen i princip helt bortsett från det långsiktiga perspektivet. Det gör

att transparensen kring regeringens skatteförslag är betydligt sämre än vad den borde vara.

Det här är anledningen till att jag har ställt två frågor till finansministern om varför regeringen i sin konsekvensanalys väljer att inte visa de långsiktiga effekterna tydligt för företag och hushåll. Nu har alltså finansministern i två meningar, om än långa sådana, besvarat de båda frågorna.

Jag vill ställa en följdfråga: Ska jag tolka det som att finansministern är helt nöjd med hur regeringen i sin konsekvensanalys har redovisat hur höjningarna av drivmedelsskatterna slår mot företagen och hushållen?

Anf. 49 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Tack, finansministern, för svaret!

Före senaste valet konstaterade finansministern, som då var ekonomisk-politisk talesperson för Socialdemokraterna, att det är dyrt att köra bil i Sverige. Visst är det det.

Magdalena Andersson sa i DN den 3 oktober 2013: ”Jag tycker att man måste sätta bensinskatten i relation till bensinpriset. Och just nu är bensinpriset mycket högt.”

Trots att vi under en tid har sett låga oljepriser vet vi att priset även fortsättningsvis kommer att variera. Bensinpriset låg så sent som i juli i år högre än det vad gjorde när finansministern gjorde sitt uttalande. Den skattehöjning på bensin och diesel som regeringen nu går fram med kommer enligt en nyligen publicerad rapport från Skattebetalarna att innebära att nära 1 miljon hushåll med bil kommer att få betala ytterligare 5 500 kronor i bensinskatt mellan 2016 och 2018. Från och med 2017 blir bördan tyngre för varje år med den extra indexuppräknning utifrån bnp som då träder i kraft.

Skattebeloppet växer alltså varje år, och på skatten läggs även moms. Effekten blir enligt beräkningar att ett pris på 13 kronor per liter på fem år stiger till 15 kronor och 30 öre. På tio år höjs skatten med nästan 50 procent. Det är hisnande fördyringar som drabbar familjer och företag.

Fru talman! Med det förslaget kommer Sverige att toppa ytterligare två världsskattetabeller. År 2017 får vi världens högsta dieselskatt, och 2019 får vi världens högsta bensinskatt.

Regeringen menar att man ska kompensera jordbruket för de ökade kostnaderna, men hur avser man egentligen att hantera skattesmällen för de enskilda hushållen? För många människor, särskilt utanför storstadsregionerna, finns inte någon reell möjlighet att välja bort bilen.

Hur hanterar man skattesmällen för åkeribranschen, för taxibranschen, för bussbranschen och för flyget? Jag tror att många med mig undrar just detta.

Det är mot den bakgrunden som jag har frågat finansministern var gränsen egentligen kommer att gå. Hur dyrt blir det för människor att ta sig till sina arbeten eller helt enkelt bara få ihop vardagen framöver? Vad händer om och när priset på råolja stiger kraftigt?

Fru talman! I sitt svar på min interpellation ville inte finansministern säga vad som skulle hända om råoljepriset skulle stiga kraftigt. Hon sa att det fanns ingen anledning att spekulera om möjliga åtgärder om oljepriset skulle stiga kraftigt. Men i den budgetproposition som finansministern lämnade till riksdagen i går står det tydligt att även i ett scenario med högre

olja pris på sikt kan skattehöjningar motiveras för att öka miljöstyrningen och minska klimatutsläppen.

Finansministern säger sig inte vilja spekulera, men det skulle däremot jag vilja göra. Jag vill spekulera lite i vad man som familj egentligen kan göra. Man kan investera i miljövänligare lösningar, till exempel miljövänligare bilar. Det kan vara rätt dyrt. Därför har det funnits miljöbilspremier och minskade förmånsvärden på just miljövänligare bilar. Men nu visar det sig i budgetpropositionen att regeringen vill sänka premierna och höja förmånsvärdena även för riktigt miljövänliga bilar. Det är alltså tydligt att regeringen inte vill skapa ekonomiska incitament för att folk ska byta till miljövänligare alternativ.

Hur anser finansministern att familjer och företag bör ändra sina beteenden när det blir dyrare att köra?

Anf. 50 ERIK ANDERSSON (M):

Fru talman! I går kunde vi se finansministern gå med budgeten till riksdagen. I fråga om efterdyningarna av när budgeten presenterades i denna kammare kan jag inte säga att svenska folket jublade. Jag kan inte säga att tidningarna var speciellt nådiga över det som håller på att hända med Sverige.

Fru talman! Det är frustrerande för oss som sitter i opposition att bara se på när det känns som att landet håller på att gå sönder. I de här fallen handlar det om att Socialdemokraterna sviker två av sina viktigaste vallöften till svenska folket. Det ena var att man inte skulle röra bensinskatten. Det andra var att man inte skulle sänka ROT-avdraget.

Då kan vi också undra hur de diskussionerna i regeringen har gått med Miljöpartiet. Vi vet nog alla lite till mans att Miljöpartiet inte är anhängare av drivmedel som bensin. De facto är 60 procent av priset vid pump skatt. I själva verket köper jag skatt i stället för bensin. Det är mer skatt än vad jag får i tanken. Hur kan det bli så? Jo, därför att vi har ett samhälle där vi inte redovisar alla skatter. Jag kan inte se på kvittot när jag tankar vad som är koldioxidskatt, energiskatt eller moms. Det mest absurda är att vi då även har moms på skatten. Jag betalar alltså en omsättningsskatt på själva skatten.

Höjningen kan tyckas låg, om det är fråga om 50 eller 150 kronor i månaden per familj. Men sammantaget med alla andra skattehöjningar förlorar sex av tio individer på regeringens politik. Åtta av tio hushåll kommer att få det sämre med regeringens politik.

Jag vet att finansministern har en förkärlek för att säga att regeringen gör detta därför att regeringen tog över ett Sverige med stora budgetunderskott. Då kan vi fundera över hur det hade det sett ut om Socialdemokraterna hade regerat under de åtta åren som Alliansen regerade – och navigerade väl i en svårhanterlig konjunktur med finanskriser.

Ja, då hade det nog sett ännu värre ut, för om man tittar på de budgetar som Socialdemokraterna har lagt fram i denna kammare ser man att det bara är två som inte har högre utgiftsökningar än de som Alliansen hade.

När det handlar om skatten på bensin eller skatten på arbete säger finansministern ofta att hon inte tror att man kommer att arbeta mindre bara för att skatten höjs.

Jag tror faktiskt inte att folk kommer att köra bil mindre bara för att skatten höjs. Det är snarare så att man helt enkelt får dra in på annat. Då tänker jag främst på dem som bor på landsbygden och som inte har kollektivtrafik att ta till. Jag tänker också på dem som inte brukar lyftas upp så ofta här i kammaren: vår skärgårdsbefolkning som kanske är helt beroende av att ha egen båt för att kunna ta sig någonstans. I skärgården finns det ju inte så bra kollektivtrafik.

Fru talman! Jag är väldigt orolig över vart det här landet håller på att ta vägen, och jag skulle gärna vilja ha svar från finansministern på hur hon resonerar om att man höjer skatter och avgifter för vanligt folk.

Anf. 51 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Vi tog över regeringsmakten för ett år sedan i ett läge då vi hade skenande budgetunderskott, hög arbetslöshet, hög långtidsarbetslöshet, hög ungdomsarbetslöshet och skolresultat som föll snabbare än i något annat land.

I ett sådant läge behöver regeringen ta ansvar. Vi behöver koppla ett fast grepp om statsfinanserna för att stoppa de skenande budgetunderskott som vi ärvde. Vi måste hitta finansiering för att fler ungdomar och långtidsarbetslösa ska få jobb och för att vända utvecklingen i skolan.

För att göra detta har regeringen tvingats höja en del skatter, och bensinskatten är en av dem. Det har inte varit ett lätt beslut att fatta, men det har varit nödvändigt.

En poäng med bensin- och dieselskattehöjningar är att de också ökar miljöstyrningen. Sverige ligger ju ganska långt från att nå de utsläppsmål som Sveriges riksdag, den här kammaren, har satt upp. För att öka chanserna att nå de målen behöver vi också öka miljöstyrningen.

Här har jag en fråga till båda interpellanterna: Vilka förslag har Kristdemokraterna och Moderaterna för att vi ska kunna minska utsläppen, när man nu är emot just den här höjningen?

Aron Modig frågar om jag är nöjd med konsekvensanalysen och om vilken konsekvensanalys vi har. Jag har redogjort för den konsekvensanalysen. Man kan säkert ha synpunkter på den, men jag har redogjort för den konsekvensanalys som vi har gjort i den här remissen.

Maria Malmer Stenergård frågar om de familjer som har svårt att klara skattehöjningen drabbas av att man inte får rabatt när man köper en ny bil. Jag tror inte att de familjer som har problem med ekonomin på grund av bensinskattehöjningen är samma familjer som skulle ha råd att köpa en ny elbil eller en ny laddhybrid. Det är ju en ganska stor utgift att köpa en ny bil, och det är likadant med en ny förmånsbil. Det borde rimligen vara olika familjer. Familjer som har råd att köpa till exempel en Tesla eller en annan elbil eller en laddhybrid, familjer som köper nya bilar, brukar oftast ha lite större marginaler än familjer som har svårt med den kostnadsökning som kan ske för att bensinskatten höjs en del.

Regeringen använder också resurser för att satsa på glesbygden. Vi satsar i den här budgeten på ökat vägunderhåll, ökat järnvägsunderhåll och ökad kollektivtrafik i glesbygd. Vi utökar också stödet till service i glesbygd och till bredband i glesbygd. Därutöver bygger vi ut de regionala högskolorna som är viktiga för tillväxten i glesbygden.

Anf. 52 ARON MODIG (KD):

Fru talman! Tack, finansministern, för det raka svaret! Jag får samtidigt konstatera att vi uppenbarligen har olika åsikter i denna fråga.

Jag tycker att det är viktigt att en regering när den för fram reformförslag som kan förväntas ha påverkan på sysselsättningen, på förutsättningarna för att driva företag, på hushållens ekonomi och liknande också tydligt redovisar de effekter som de aktuella förslagen kan föra med sig – även om förslagen är av negativ karaktär.

Regeringen har under de senaste veckorna varit duktig på att lyfta fram de olika projekt och satsningar som man lägger resurser på i budgetpropositionen. Finansministern tar tillfället i akt att göra det även i den här interpellationsdebatten.

Vad regeringen har varit betydligt sämre på sedan den tillträdde för ett år sedan är att redovisa de konsekvenser som regeringen kanske inte ser som de allra mest önskvärda.

Vi ser det i den här frågan. De indexerade höjningarna av drivmedelsskatterna kommer att få stor påverkan på företag och hushåll, även efter 2016, men det redovisas inte tydligt i regeringens dokument.

Vi såg det i går, då budgetpropositionen lades fram. Regeringen verkar ha plockat bort en tabell som visar att hela åtta av tio hushåll får försämrad ekonomi med regeringens politik. Det var tydliga rubriker som regeringen inte ville se.

Vi vet också att exempelvis Finanspolitiska rådet i sin årliga rapport kritiserade regeringen för att den inte visar hur de höjda a-kassenivåerna påverkar sysselsättningen negativt. Rådet konstaterar att det är ”olyckligt att regeringen har valt att inte redovisa några sysselsättningseffekter av höjningen. En förutsättning för en konstruktiv diskussion om den ekonomiska politikens inriktning är att regeringen redovisar olika målkonflikter och tydliggör politiska avvägningar.”

Även Arbetsförmedlingen bland andra har i remissvar som berört regeringens skatteförändringar efterlyst just konsekvensbeskrivningar av hur olika skattehöjningar påverkar utvecklingen på arbetsmarknaden.

Jag konstaterar att finansministern verkar nöjd med läget, men jag vill samtidigt vara tydlig med att jag från min horisont och uppenbarligen flera av de neutrala aktörer som är relevanta att lyssna till i frågan efterlyser mer öppenhet och transparens i regeringens politik.

Anf. 53 MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Fru talman! Jag spekulerade ju i mitt förra inlägg i att man kanske skulle kunna byta till ett miljövänligare fordon när det blir dyrare med bensin och diesel. Men nu står det alltså klart att regeringen minskar de ekonomiska incitamenten för att byta till miljövänligare alternativ. Finansministern är tydlig med att hon inte tycker att det har någon effekt för andra än dem som är potentiella köpare av en Tesla.

Personligen tror jag att det finns många andra varianter av miljövänligare bilar. Jag tror att just teknikutveckling är någonting vi verkligen behöver satsa på för att kunna komma till rätta med miljöproblemen. Där har finansministern svaret på frågan hon ställde till mig. Det är tråkigt att regeringen väljer att motarbeta just den utvecklingen.

Jag tänkte fortsätta spekulera lite. Jag tänkte spekulera i om man som familj skulle kunna välja att helt enkelt köra bil mindre om man vill få ned sina kostnader.

Jag tänkte utgå från mig själv. Jag är inte en av dem som bor centralt i storstad, där detta kanske är lite lättare. Jag bor i Åhus som ligger cirka en och en halv mil från Kristianstad. Innan jag satt i riksdagen pendlade jag för att jobba i Kristianstad. Det gör även min man. Det är en sträcka som har bra kollektivtrafik, skulle jag vilja påstå, med många bussar.

Säg att vi skulle välja att ställa bilen och i stället lämna barnen på skola och förskola med hjälp av buss för att sedan ta bussen in till Kristianstad. Jag har tittat på tidtabeller och räknat lite och kommit fram till att det tar mer än en timme extra för mig att ta mig till jobbet, enkel resa, jämfört med om jag skulle köra bil. Det betyder alltså, med lite enkel matematik, lite drygt två timmar extra om dagen. Det motsvarar tio timmar i veckan, vilket är 25 procent av en heltidstjänst som jag skulle behöva gå ned i tid för att kunna transportera mig och barnen med buss. Jag kan tycka att det inte verkar vara en särskilt god resursanvändning.

Jag tror faktiskt att finansministern räknar kallt med att vi inte kommer att gå ned i tid. Vi kommer att fortsätta köra bil till och från jobb, skola och förskola. De människor som i dag kör bil gör det till väldigt liten del för nöjes skull eller av ren lathet. De gör det för att få ihop sin vardag, och de kommer inte att kunna minska sitt bilkörande nämnvärt. När kostnaderna ökar kommer de i stället att minska antingen sin konsumtion eller sitt sparande. Inget av det är väl bra för ekonomin i stort.

Och så har vi företagen. Marginalerna blir ännu mindre, och färre företag kommer att kunna växa. Färre företag kommer att kunna starta, och färre företag kommer att kunna överleva.

Jag tycker att det är rimligt, givet det här beslutet, att man föreslår komparationer för jordbruk och skogsbruk till följd av de höjda dieselskatterna. Regeringen hänvisar i det fallet till den utsatta konkurrenssituationen.

Men åkeribranschen, då? Där är konkurrensen också stenhård. Regeringen kompenserar inte åkarna utan föreslår, bland annat i budgetpropositionen, att de ska ändra sitt körbeteende.

Jag förstår att regeringen, som finansministern nämner här, avser att satsa på järnväg och att man hoppas att fler transporter på sikt ska kunna gå på räls, och det är väl bra. Men det löser inte situationen för åkeriföretagen. Deras ökade kostnader uppstår ju här och nu, medan den här delen av regeringens lösning ligger ganska långt fram i tiden.

Därför vill jag fråga finansministern hur hon ser på utvecklingen i de branscher som inte kompenseras i budgeten och hur finansministern ser på att konsumtion och sparande kommer att gå ned när människor blir tvungna att betala mer i skatt på sitt körande.

Anf. 54 ERIK ANDERSSON (M):

Fru talman! Det känns härligt att vara tillbaka efter sommarledigheten, måste jag säga – ja, eftersom vi arbetar för friheten, då.

Socialdemokraterna försöker alltid ge en bild av en borgerlig regering som inte kan handskas med ekonomin, vilket är orättvist, historielöst och helt felaktigt. Sist jag debatterade med finansministern i den här kammaren – jag tror att det var näst sista sammanträdet före sommarledigheten –

frågade jag henne om hon hade läst Kjell-Olof Feldt och sett vad han ansåg var orsakerna till den kris vi hade på 1990-talet. Mycket berodde på att vi hade stor inflation och devalveringar. Sedan minns ni kanske Astrid Lindgren, som skrev om Pomperipossa som betalade mer än 100 procent i skatt. Det var helt nödvändigt att göra något åt det svenska samhället. Det är därför jag står här igen och pratar om skatt.

Alla skatter på saker och ting – skatt på arbete, höjd bensinskatt, höjd skatt på kärnkraft, alltså effektskatt, och så vidare – gör att man nästan tappar lusten att gå till arbetet. Det är därför vi pratar om skatt.

Bensinskatten slår hårdast ute på landsbygden och i skärgårdsregionen. Jag tycker att det är väldigt dumt att man gör på detta sätt, och jag anser att finansministern bör tänka om i denna fråga.

Anf. 55 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Anledningen till att jag går upp i den här debatten är att åkerinäringen är en av de hårdast konkurrensutsatta näringar vi har i landet, och man går på knäna på grund av olaglig verksamhet. Det finns åkare som kör med diesel som de tar med från sitt hemland för att dieseln är så pass dyr här i Sverige, där vi har Europas dyraste diesel. Det finns de som kör med olaglig diesel eller stulen diesel för att kunna konkurrera med den lagliga åkerinäringen här i Sverige.

I detta läge väljer regeringen att lägga ytterligare en skatt på denna bransch på drygt 50 öre per liter diesel. Vad innebär detta för en åkare och lastbilsägare? Om lastbilen går på vanligt skift kör den ungefär 10 000 mil om året. Den gör av med i genomsnitt tre liter per mil. Det vill säga att ungefär 30 kubikmeter diesel går åt för att hålla igång den. För åkerägaren betyder detta att han åker på 15 000 kronor per år i ytterligare skatter. Om lastbilen går på dubbelskift eller tvåskift, vilket inte är ovanligt, handlar det om närmare 30 000 kronor per år. Åkerägaren kanske har tre eller fyra lastbilar, vilket betyder att han alltså får drygt 100 000 kronor i ytterligare skatter på grund av vad som kan tyckas vara en liten ökning på 50 öre per liter.

Åkerinäringen är redan fullständigt nedpressad i stövelskaftet och kämpar mot den olagliga trafiken.

Fru talman! Den landsbygdsfientliga och åkerifientliga politiken är ett allvarligt hot mot vår landsbygd. Vi tvingar våra ungdomar att flytta från landsbygden och in till städerna för att minska kostnaden för att köra till och från sina arbeten. När man sedan har tvingat iväg ungdomarna från landsbygden satsar man på att subventionera nya bostäder i våra storstäder. Detta är ingen landsbygdsvänlig politik. Den flyttar våra ungdomar från landsbygden till storstäderna. Den flyttar våra åkeritransporter från lagliga åkerier i Sverige till olagliga åkerier som passar på att på olika sätt tillskansa sig billigare diesel och skatta för den i utlandet.

Varför kompenserar man inte åkerinäringen? Anser ministern att åkerinäringen fortfarande kan bära dessa 20 000–30 000 kronor extra per lastbil i Sverige, trots att man är utsatt för en mycket tuff konkurrens från olagliga utländska transporter? Varför kompenserar inte åkerinäringen?

Anf. 56 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag lyckades inte höra att Aron Modig svarade på min fråga: Vilka förslag har Kristdemokraterna för att minska utsläppen så att Sverige ska kunna nå de utsläppsmål som Sveriges riksdag har satt upp?

Om jag tolkar Maria Malmer Stenergård rätt menar hon att Moderaternas förslag är att ha kvar miljöbilsbonusen för laddhybrider på samma nivå som tidigare. Jag tror att hon är ensam i Sverige om att tro att detta – att man låter miljöbilsbonusen för laddhybrider vara lika hög som för elbilar – ensamt kommer att lösa problemen. Jag undrar om Moderaterna har några ytterligare förslag för att lösa problemet med att vi inte ser ut att kunna nå det mål som riksdagen har satt upp.

Sten Bergheden tar upp en väldigt angelägen fråga, nämligen åkerinäringens konkurrenskraft och dess situation över huvud taget. Det är en bekymmersam situation för svensk åkerinäring alldeles oavsett den skattehöjning som regeringen föreslår. Därför är det viktigt att vi kan öka kontrollen över åkerinäringen.

Regeringen har kommit med ett antal förslag på det området, bland annat vad gäller klampning. Här kommer regeringen att arbeta vidare. Det är viktigt att det råder ordning och reda i åkeribranschen och att svenska företag inte ska drabbas av osjyst konkurrens eller olaglig konkurrens.

Ett led i att också få en ökad kontroll över åkerinäringen är förslaget om vägslitageavgift. I och med systemet med transpondrar kommer det att finnas ökade möjligheter till övervakning av åkeribranschen. Det ger bättre möjligheter till kontroll över den sektorn.

Anf. 57 ARON MODIG (KD):

Fru talman! Tack igen, finansministern, för svaret! Finansministern försöker få det att låta som om drivmedel och bilåkande inte beskattas i dag. Jag skulle nog tro att det är ganska få människor ute i landet som håller med om den saken.

Som jag har fört fram här i debatten är det inte rimligt att regeringen bara öppet redovisar den ena sidan av den förda politiken. Man måste naturligtvis också redogöra för de mer negativa konsekvenserna av sin politik.

Regeringen satsar i budgeten på en del angelägna projekt. Satsningar på skolan och ökade resurser till underhåll av järnvägen är sådana exempel. Men man går också fram med massiva skattehöjningar. Det blir högre skatt för den som kör bil, för äldre som jobbar, för många med högre utbildning som jobbar och för dem som skänker pengar till ideella organisationer. RUT- och ROT-avdragen försämrats.

En konsekvens av skattehöjningarna är att regeringen får in pengar som den kan lägga på reformer. Det är regeringen duktig på att redovisa. Men skattehöjningarna slår också mot jobb, företagande och vanligt folks privatekonomi. En del av dem slår mot människor som bor i städerna. Andra slår direkt mot dem som bor och lever i glesbygden.

I vilket fall som helst bör öppenhet och transparens alltid framhållas. Granskning och genomlysning bör alltid välkomnas.

Jag hoppas, fru talman, för medborgarnas skull, om inte annat, att regeringen blir bättre på att presentera konsekvensanalyser av den ekonomiska politiken framöver.

Anf. 58 MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Fru talman! Finansministern inser naturligtvis att människor rent tidsmässigt inte kommer att ha råd att sluta tanka sina bilar. Höjningen är en ren kassako för staten, det vill säga att staten ska från familjer och företag driva in mer pengar, närmare bestämt 3,9 miljarder, som den sedan efter eget bevåg och efter avdragna transaktionskostnader ska fördela ut till oss igen. Men man får ha tur om man ska ta del av den kakan. Åtta av tio hushåll går back med regeringens politik.

Fru talman! Det här förslaget är inte en del av en jobbagenda. Jobb och företagande kommer att drabbas hårt även om finansministern i sitt senaste inlägg tycks mena att skattehöjningen egentligen inte spelar någon roll.

Små åkare har hört av sig till mig och bitt mig fråga finansministern hur de ska kunna överleva. De är redan extremt hårt pressade av den internationella konkurrensen. Svaret på den lilla åkarens fråga står i budgetpropositionen, som finansministern presenterade i går. Jag citerar: ”Hur hårt åkerinäringen drabbas beror på i hur stor grad de förlorar marknadsandelar gentemot utländska åkerier. Det bedöms dock finnas viss potential för effektiviseringar inom transportsektorn genom mer bränslesnåla fordon, effektivare motorteknik samt förändrat körbeteende.”

Jag tror faktiskt att många hårt arbetande företagare som vänder och vrider på sig för att få plus och minus att gå ihop upplever regeringens förslag till lösning som minst sagt verklighetsfrånvänt. Jag tror att man kanske kan vända på regeringens resonemang. Jag tror att det finns viss potential för effektiviseringar inom den offentliga verksamheten samt förändrat regeringsbeteende.

Anf. 59 STEN BERGHEDEN (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret så långt! Det är bara det att den här politiken inte riktigt hänger ihop. Ministern tog upp att man ska öka kontrollerna ute på vägarna. Med de nya transpondrarna och den nya vägslitageavgiften har man föreslagit att man ska införa ytterligare skatter på drygt 4 miljarder kronor för åkerinäringen. Det ska då fördelas över olika system.

Det intressanta är att er politik har gett resultat. Man höjer arbetsgivaravgifterna, vilket innebär att polisen får ökade kostnader. Det innebär att man får ta bort ungefär 100–150 poliser i Sverige för att klara den tidigare budgeten.

Den andra delen är att vi här i riksdagen har varit överens om att vi vill ha alkobommar uppsatta. Vi har fortfarande inte fått upp en enda alkobom i detta land som stämmer av och sköter kontrollen. Man har dessutom slagit sönder trafikpolisen. Man har delat dem ute på polisområdena. Det innebär att man nu totalt eliminerar den kontroll som ska ske ute på vägarna. Den kommer inte att ske i verkligheten. Det gör att man fullt ut har öppnat för att fler lastbilar ska kunna komma hit och köra med egen diesel från Tyskland, köra med olaglig diesel från Ryssland och använda sig av stulen diesel från svenska åkeriföretag.

Detta är helt ohållbart. För varje utflaggad åkerinäring eller lastbil i detta land tappar vi hundratusentals kronor i skatteintäkter. Den här politiken skjuter verkligen sig själv i foten.

Ministern! Kommer de här kontrollerna att öka ute på våra vägar med den här politiken?

Anf. 60 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Aron Modig pratar om vikten av öppenhet och transparens. Det tycks dock inte gälla Aron Modig själv, eftersom han vägrar att svara på frågan om vad Kristdemokraterna har för förslag för att vi ska nå klimatmålen.

Maria Malmer Stenergård undrar vem som får ta del av regeringens budget. Hon verkar inte tro att särskilt många människor får del av regeringens budget. Men jag kan räkna upp några. Det handlar om alla barn som går i skolan och som får ta del av fler lärare i skolan och mer personal på fritis. Det handlar om alla barn som går i förskolan och som får ta del av mer personal i förskolan. Det handlar om alla ungdomar som inte har jobb och som blir en del av 90-dagarsgarantin och blir garanterade jobb, utbildning eller praktik inom 90 dagar. Det handlar om alla äldre som får mer personal i äldreomsorgen. Det handlar om alla våra pensionärer som får sänkt skatt och om alla ensamstående föräldrar som får en höjning av underhållsstödet. Idrottsrörelsen får ett tillskott. Handikapprörelsen får ett tillskott. Friluftsrörelsen får ett tillskott. Civilsamhället, som stöder dem som nu kommer till Sverige, får ett tillskott. Alla kommuner som tar emot nyanlända får ett tillskott. Alla kommuner som har asylsökande barn i sina skolor får ta del av budgeten.

Alla de skattehöjningar och besparingar som regeringen genomför går tillbaka in i samhället för att vi ska bygga Sverige starkt.

Men det är klart att det är skillnad jämfört med den förra regeringen, som lånade pengar för att sedan använda dem för att sänka skatten. Den här politiken syns inte direkt i plånboken. Men vad gör en skattesänkning i plånboken när resultatet blir att ens barn inte får det stöd det behöver i skolan? Moderaterna och Socialdemokraterna har djupt olika ideologier när det gäller hur man ser på vilka behov som finns i samhället.

Jag vill slutligen bara påpeka att den debatt vi har haft handlar om en kostnadsökning för en medelbilist på 50–60 kronor i månaden.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2014/15:748 om skattebefrielse för biodrivmedel

Anf. 61 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Rickard Nordin har frågat mig dels vilka styrmedel som gäller från och med den 1 januari 2016, dels när jag förväntar mig ett besked från kommissionen i frågan om förlängning av statsstödsgodkännande för skattenedsättningen av biodrivmedel.

Den 3 februari 2015 ansökte regeringen hos kommissionen om förlängning av statsstödsgodkännandena för skattebefrielsen av biodrivmedel. Ansökningarna är under beredning hos kommissionen. Vi har under våren och sommaren fört kontinuerliga diskussioner med kommissionen för att så snart som möjligt få positiva beslut. Regeringen intensifierar nu dialogen med kommissionen ytterligare, men till sist är det kommissionen som avgör när de fattar sitt beslut.

EU-kommissionen har beslutat om nya riktlinjer för statligt stöd till miljöskydd och energi. För att kunna få förlängning av

statsstödsgodkännandena för skattebefrielsen av biodrivmedel måste de svenska reglerna uppfylla kraven i riktlinjerna. Av den anledningen remissbehandlas just nu ett förslag som innebär att skattelättnaderna villkoras av att det finns ett anläggningsbesked. Anläggningsbeskedet ska visa att de livsmedelsbaserade biodrivmedel som skattebefrias inte framställs i anläggningar som tagits i drift efter den 31 december 2013 eller är fullständigt avskrivna. Detta villkor är nödvändigt för att få förlängda statsstödsgodkännanden för tiden efter den 31 december 2015.

Regeringens målsättning är att så snabbt som möjligt under mandatperioden ha regler på plats som ger långsiktigt hållbara och stabila villkor för biodrivmedel. Det innebär att förslag ska läggas fram senast 2017 och att nya regler ska träda i kraft senast under 2018. I det långa perspektivet anser regeringen det angeläget att tillsammans på EU-nivå hitta gemensamma lösningar som möjliggör för alla medlemsstater att vidta nödvändiga åtgärder för att nå de gemensamma energi- och klimatmålen genom att göra det lönsamt att välja bort fossila bränslen. En viktig fråga i detta arbete är en kostnadseffektiv men också administrativt enklare användning av miljöskatter för att kunna bidra till att uppfylla EU:s energi- och klimatmål. Regeringens målsättning är en långsiktig lösning som gör att Sverige kan ha styrmedel som är stabila över tid och ger ett stabilt bidrag till statskassan samtidigt som de driver på utvecklingen mot en fossilfri fordonsflotta bland annat genom en successivt ökad andel biodrivmedel.

Anf. 62 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Sällan har ett svar varit så klargörande, tror jag. Det är klargörande i fråga om hur bristfälligt skött det är och hur ignorant syn regeringen har på klimatutmaningen i transportsektorn.

Magdalena Andersson avslutade med att säga att Sverige ska ha styrmedel som är stabila över tid och ger ett stabilt bidrag till statskassan. Det var viktigare än att ta sig an klimatutmaningen. Pengar till statskassan kommer före fossilfria transporter i prioriteringsordningen. Klimatproblematiken får vänta. Vi måste ha pengar till våra bidragsökningar. Det är beskedet från finansministern.

Å andra sidan är det också tydligt i den budget som regeringen lägger fram. Skatterna på förnybara bränslen höjer man med 370 miljoner, men man ger bara småsmulor tillbaka.

Magdalena Andersson säger sig också vilja ha långsiktighet. Hur rimmar det med att det bara är tre månader kvar innan de nuvarande reglerna går ut? Vi vet fortfarande inte vilka regler som gäller från den 1 januari. Varför intensifierar man först nu sitt arbete med kommissionen? Det borde man ha gjort redan från start om man vill ha någon form av långsiktighet i den här diskussionen.

Magdalena Andersson verkar också ha missat remisstiden för det här förslaget som man nu lägger fram. Den har redan gått ut. Den gick ut i går. På rekordkort tid har regeringen försökt smyga igenom ett förslag som riskerar att döda alla nya investeringar i den här branschen, eftersom bara gamla och avskrivna anläggningar får stöd.

Hur motiverar man det för SCA, Rottneros, Värmlandsmetanol, Jordberga och alla andra som vill investera eller precis har gjort det? Hur

ska de kunna bygga upp en verksamhet som ska leverera enligt de långsiktiga regler som regeringen säger sig efterfråga?

Det besked som Magdalena Andersson ger om långsiktigheten är också bedrägligt. Man siktar på att först 2018 införa stabila spelregler. Men vad ska regeringen göra under 2017? Den skattebefrielse som man söker gäller ju bara under 2016. Ska vi gå igenom den här processen ytterligare en gång? Hela 2017 riskerar att bli en bromskloss, ett förlorat år för klimatet och för biodrivmedlen. Transportsektorn är den kanske viktigaste sektorn vi har att ställa om. Sverige kan gå före och skapa möjligheter för andra i världen att också ställa om, och vi kan också få en fantastisk exportindustri där vi kan vara pionjärer – där vi faktiskt redan är pionjärer. Vi är jättebra på biodrivmedel, men med den här regeringen riskerar vi att backa på de klimatmål vi har. Vi riskerar miljarder i skattepålagor från årsskiftet om regeringen inte lyckas lösa de här problemen med kommissionen.

Det duger inte att mumla någonting om att vi 2018 ska ha stabila spelregler, för det går inte att bygga en investeringskalkyl på saker som eventuellt händer om ett par år och man inte vet vad som händer från den 1 januari. Då går det inte att rekordsnabbt smyga igenom och remissbehandla förslag som särbehandlar nya och gamla anläggningar. Det är varken stabilt eller rättvist.

Varför har då regeringen inte tagit fasta, Magdalena Andersson, på det arbete som gjordes under Alliansens tid och under FFF-utredningen som också var anledningen till att man inte ville lägga in transportsidan i Energikommissionen? Man sa: Vi har alla svar redan och ska bara genomföra detta. Ändå har jag inte sett mycket mer än 50 miljoner till elbussar från den här regeringens sida. Det måste vara möjligt att agera snabbare än så här.

Mina frågor blir: Vilka regler kommer att gälla från den 1 januari 2016? Varför händer det inte någonting mer med kommissionen, och varför har man fått så bråttom nu på slutet att börja särbehandla anläggningar som hade kunnat få besked betydligt tidigare än så här i så fall om man hade haft ambitioner med att vara långsiktig och rättvis i sina spelregler?

Anf. 63 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Jag tror att Rickard Nordin skulle tjäna på att fundera lite på vad som hände under den tid som hans parti satt i regeringen. Det här är ett problem som den här regeringen har arvt från den förra regeringen, och det är ett problem som vi har haft i flera år. Att EU-kommissionen är sen med att lämna besked till branschen är jag den första att beklaga, men det är ingenting nytt. Sanningen är att när Rickard Nordins partiledare Annie Lööf var näringsminister var man ofta väldigt sent ute, och flera gånger fick branschen inte ens besked förrän det gamla godkännandet hade gått ut. Det är historien, och det kanske Rickard Nordin skulle tjäna på att påminna sig om innan han tar i så mycket från riksdagens talarstol.

Den tidigare regeringen och den här regeringen har att förhålla sig till EU:s regler. Om vi bryter mot EU:s statsstödsregler drabbar det inte regeringen, utan då drabbar det de enskilda företagen. Det är därför som det är så viktigt att vi försöker hålla oss till de regler som finns.

Här finns också de nya reglerna från kommissionen för vilka anläggningar som kan få del av det här inom statsstödsgodkännandet.

Menar Rickard Nordin att Sveriges regering och Sverige skulle strunta i det och de här företagen därmed skulle riskera att bli återbetalningsskyldiga? Det kan bli oerhört dyrt för de företagen.

Det regeringen gör är att försöka manövrera inom de regler och system som finns inom EU för att inget företag ska drabbas av att bli återbetalningsskyldigt. Vi jobbar oerhört intensivt gentemot kommissionen för att få ett förlängt statsstödsgodkännande, och medan det statsstödsgodkännandet pågår vill vi kunna skapa ett långsiktigt system. Men det här är ett problem som den förra regeringen inte löste och som vi har för avsikt att lösa. Jag tycker att Rickard Nordin ska fundera över det när han väljer tonläge i debatten.

Anf. 64 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Alliansregeringen hade ett antal förslag framme, exempelvis på kvotplikt, som kommissionen gjorde att man fick backa på. Det är helt korrekt, men det fanns också ett arbete på gång som var långt framskridet och som den här regeringen borde ha kunnat plocka upp. Det handlar inte bara om kvotplikt, utan det handlar om så många fler förslag som den här regeringen uppenbarligen inte är intresserad av att lägga fram.

Centerpartiet har föreslagit en miljölastbilspremie. Vi föreslår också att man ska se över ett regelpaket för kommuner när det gäller miljöbilsparkering, miljözoner, lokala trängselskatter, laddstolpar, bonus-malus-system, energideklarationer på bilar och mycket mer. Men det kommer ingenting från den här regeringen.

Låt oss vända på frågan. Vad är plan B? Var tänker Magdalena Andersson göra om man nu inte får besked från EU eller om man får ett negativt besked från EU? Tänker man då lägga full skatt på biodrivmedel från årsskiftet? Hur tänker man hantera frågan då? Jag är övertygad om att vi med en alliansregering hade haft den här kvotplikten på plats. Vi hade tagit upp den från FFF-utredningen och sett till att den var i överensstämmelse med de EU-regler som finns.

Vad är alltså plan B? Vi pratar miljarder i skattehöjningar som kan göra att vi får säga tack och hej till den svenska biodrivmedelssatsningen. Magdalena Anderssons regering kommer vare sig man vill det eller inte att bli ihågkommen som den regering som sänkte biodrivmedlen och som lyckades med konststycket att gå bakåt i förhållande till målen, för det som Magdalena Andersson glömmer att säga är att vi faktiskt också har lyckats med otroligt många av de målsättningar som vi hade. Vi har gått framåt och ligger bäst i klassen i EU. Med EU:s sätt att räkna har vi över 18 procent förnybara drivmedel i fordonsflottan. Det är mer än de 10 procent som vi satte som mål till 2020. Där vill Centerpartiet också gå framåt med målsättningen och höja den till 30 procent, för vi är övertygade om att med våra lösningar är det fullt möjligt.

Stefan Löfven sa i regeringsförklaringen att man vill ha en fossilfri fordonsflotta. När då, Magdalena Andersson? När har man tänkt sig att uppfylla det här? Det är lätt att säga, men det blir svårt om man inte har några förslag på hur man ska lyckas med det här. Jag hörde ingenting om det här i budgeten eller någon annanstans när det gäller de tunga transporterna eller hur man ska lösa det på rimliga sätt för personbilarna. När ska man uppfylla målen? Det är lätt att komma med mål om man inte konkretiserar dem och inte har några förslag för att uppnå dem.

Vad är alltså plan B? Har finansministern en plan B, och hur ska man uppfylla de mål som man har sagt att man ska nå?

Anf. 65 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! När Rickard Nordin säger att han är säker på att det med alliansregeringen redan hade funnits ett besked vill jag påminna om att branschen flera gånger under alliansregeringens tid inte fick besked om det fanns ett nytt statsstödsgodkännande innan det gamla godkännandet hade gått ut. Den förra regeringens track record är alltså inte att branschen fick besked i god tid. Att man skulle ha lyckats det här året vet vi inte än, men man har inte lyckats alla år tidigare.

Vi jobbar nu intensivt gentemot kommissionen för att vi ska få igenom det här statsstödsgodkännandet. Därutöver jobbar vi oerhört intensivt på Finansdepartementet med att få fram ett nytt system som är förenligt med EU:s regler. Vi tittar också på kvotbilssystem. Därutöver är en bonus–malus-utredning på gång och kommer att tillsättas för att vi ska kunna få ett bonus–malus-system. Under tiden, under de kommande åren, fyller vi på miljöbilspremierna och förlänger nedsättningen av förmånsvärdena för miljöbilar för att det systemet ska kunna finnas kvar innan bonus–malus-systemet är på plats. Därutöver gör vi ett särskilt stöd till elbussar som kommer att vara intressant.

Regeringen jobbar därvid på flera andra områden. Bland annat har vi kraftigt ökat stödet till järnvägsunderhåll både i förra budgeten och i den här budgeten. Vi stöder också i den här budgeten en särskild satsning på kollektivtrafik i glesbygd.

Anf. 66 RICKARD NORDIN (C):

Fru talman! Jag noterar att statsrådet inte svarar på min fråga. Vad är plan B? Finns det en plan B när det gäller beskattningen av biodrivmedel? Det är tre månader kvar. Vad är plan B om man nu inte får igenom det här förslaget? Plan B kan ju inte vara att vi ska ha ökade järnvägssatsningar, för järnvägen går inte överallt i det här ganska avlånga landet. Det skulle bli fruktansvärt dyrt om vi skulle dra järnväg överallt.

Jag vill fortfarande veta: Vad är plan B? När det gäller förmånsbilarna försämrar man ganska tydligt de avdragsmöjligheter som finns. När det gäller supermiljöbilspremierna halveras den när det gäller laddhybriderna. Det är alltså inte ett utökat stöd utan snarare ett försämrat stöd som man lägger fram.

Det leder inte till att omställningen till en fossiloberoende eller fossilfri fordonsflotta går snabbare. Den kommer att gå långsammare än innan.

Jag vill alltså fortfarande veta vad plan B är.

Dessutom undrar jag vad regeringen gör för att förändra de regler som finns inom EU. Här måste vi börja ta fajten. Det är ganska många saker som går ut redan 2020. Statsstödsreglerna går ut då. Det gäller även förnybarhetsdirektivet och bränslekvalitetsdirektivet. Vad gör regeringen för att driva på i de förhandlingarna?

Det är nämligen sådant som sätter ramarna för det system som vi nu ska ha på lång sikt. Om regeringen tänker införa någonting 2018 och det kommer att komma nya regler redan 2020, vad gör regeringen för att se till att de reglerna blir så bra som möjligt? Det är jag ganska nyfiken på.

Återigen, vad är plan B? Finns det någon sådan över huvud taget, eller tänker man lägga ytterligare miljarder i beskattning på biodrivmedlen? Då handlar det inte särskilt mycket om vad alliansregeringen gjorde eller inte. Det här är konkret. Det här är nu. Och det här är Magdalena Anderssons ansvarsområde.

Jag undrar också vad man tänker göra för att ändra på de statsstödsregler och andra regler som finns för att det här ska bli bättre, så att vi kan få det ännu bättre och driva på ytterligare i EU. Det är den fajten som vi måste börja ta. Då måste man också våga gå emot och inte bara vara bäst i klassen hela tiden. Man måste också titta på hur man kan gå runt reglerna. Då har Finansdepartementet och Magdalena Andersson ett väldigt stort ansvar.

Anf. 67 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S):

Fru talman! Precis som alliansregeringen jobbar vi mycket intensivt med att få ett förlängt statsstödsgodkännande för de regler som vi har i dag. Det spåret arbetar vi oerhört intensivt med, precis som den tidigare regeringen gjorde. Ibland tar det lite tid. Det gjorde det för alliansregeringen. Det har det gjort för den här regeringen också.

Därutöver jobbar vi med att få ett långsiktigt system inom de statsstödsregler som vi har. Men det ska också vara ett långsiktigt hållbart system. Den tidigare alliansregeringen misslyckades med att skapa ett system som är långsiktigt hållbart inom de statsstödsregler som vi har. Det är därför vi har problemet med upprepade statsstödsgodkännanden år efter år. Därför försöker vi i stället skapa långsiktiga förutsättningar för branschen.

Om Rickard Nordin är missnöjd med en del av de nya EU-reglerna kan jag påminna om att de infördes under den tid som alliansregeringen företrädde Sverige i EU.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 16.02 på förslag av tredje vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

§ 10 Svar på interpellation 2014/15:723 om sanningen om förtidspensioneringarna

Anf. 68 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Niklas Wykman har frågat Magdalena Andersson varför hon inte valde att ta upp förtidspensioneringarna i början av 2000-talet i

stället för utvecklingen under 90-talet som ett dåligt exempel på hur man använt förtidspensioneringar som ett medel för att frisera arbetslöshetsstatistiken. Interpellationen har överlämnats till mig.

Skälet till att 1990-talet användes som exempel var att det under denna period fanns möjlighet i lagstiftningen att bevilja förtidspension av arbetsmarknadsskäl. Förtidspension kunde då beviljas för personer i åldrarna 60–64 år under förutsättningen att de varit arbetslösa ett till två år. Denna möjlighet begränsades 1991 och avskaffades helt 1997. Sedan 1997 är det enbart nedsatt arbetsförmåga av medicinska skäl som ska ligga till grund för beslutet att bevilja förtidspension.

Eftersom förtidspensionering av arbetsmarknadsskäl avskaffades 1997 hade den utveckling som skedde under 2000-talet andra orsaker. Ökningen av antalet förtidspensionärer under 2000-talet, eller antalet med sjuk- och aktivitetsersättning som är den korrekta benämningen sedan 2003, hade i stället en koppling till den ökade sjukfrånvaron och då framför allt till det stora antalet långa sjukfall.

Regeringen har satt som viktigaste uppgift att under mandatperioden varaktigt minska arbetslösheten och öka sysselsättningen. Målet är att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU år 2020. Det ska ske genom att antalet personer som arbetar och antalet arbetade timmar i ekonomin ökar. För den långsiktiga tillväxtens skull är det av central betydelse att alla samhällets resurser används på ett så effektivt sätt som möjligt. Sverige har inte råd att låta personer med arbetsförmåga stå utanför arbetsmarknaden. Sjuk- och aktivitetsersättning kan därför endast ges till dem som har en stadigvarande nedsättning av arbetsförmågan och som troligen aldrig kommer att kunna arbeta heltid på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning.

En av regeringens största utmaningar är att bryta den nuvarande ökningen av sjukfrånvaron. Detta ska, som nämnts tidigare, inte ske till priset av att antalet med sjukersättning ökar.

Anf. 69 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Frågan om utanförskap och förtidspensionering är ytterligt aktuell. I går presenterade regeringen sin budget som inte innehöll några åtgärder för att få kontroll över de mycket omfattande kostnadsökningarna inom de olika ersättningssystemen. Det har blivit känt att dessa åtgärder ska presenteras i separat ordning – i morgon, om jag har förstått saken rätt. Det är dock besvärande att regeringen tror att man ska kunna komma till rätta med den här utvecklingen utan den typ av åtgärder som borde rymmas inom ramen för en statsbudget.

När jag hör socialförsäkringsministern här kan jag inte låta bli att tycka att hon gör en ordentlig omskrivning av verkligheten. Socialförsäkringsministern sa att dessa förtidspensioneringar avskaffades efter 1997, alltså skedde det några sådana inte efter det året. Sanningen är ju att detta är en av Socialdemokraternas största illgärningar mot Sverige, att man lät utanförskapet blåsa upp till denna höga nivå under 2000-talet, trots att ekonomin gick bra.

Socialförsäkringsministern kanske inte vet – men hon borde veta – att var tionde person i arbetskraften var förtidspensionerad 2006 – ett, två, tre, fyra, fem, sex, sju, åtta, nio, förtidspensionerad och om igen som ingick i hela arbetskraften. Det var givetvis en följd av att man hade skapat ett

system där det inte lönade sig att arbeta och där det inte fanns vägar tillbaka in på arbetsmarknaden. Tvärtemot vad socialförsäkringsministern säger valde man att automatiskt förtidspensionera stora delar av arbetskraften.

Socialförsäkringsministern säger att så inte skedde. Så här stod det den 10 maj 2005 i en av våra stora tidningar: Handläggare på Försäkringskassan får extra betalt om de förtidspensionerar en person som är sjukskriven, trots att det inte är medicinskt motiverat. Vi kan få upp till 1 500 kronor i bonus för varje sjukpensionär, säger en handläggare.

Att detta system förekom bekräftades senare också av dåvarande generaldirektör Curt Malmberg. Den beskrivning som socialförsäkringsministern ger är alltså inte alls överensstämmande med verkligheten. Var tionde person i arbetskraften förtidspensionerades. Förtidspension användes trots att det inte fanns medicinska skäl. Man fick till och med bonus på upp till 1 500 kronor om man förtidspensionerade personer. Det kallades för övertidsersättning, men det var en förtäckt bonus, och att så var fallet har bekräftats av Försäkringskassan själv.

När man inte känner sin historia är det väldigt svårt att navigera in i framtiden. Det är därför oroväckande med en regering som nu höjer skatter på arbete, som drar ned på drivkraften för att arbeta, som stänger vägar in på arbetsmarknaden, som låter kostnaderna i systemen rusa i väg, som tar bort kontrollstationer i systemen och som åter riskerar att skapa en situation likt den som vi hade i början av 2000-talet då utanförskapet bet sig fast på mycket höga nivåer.

Anf. 70 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Som sagt var ska vi nog vara väldigt noga med fakta. Niklas Wykman, det var just fakta jag redogjorde för. Efter 1997 fanns det lagtekniskt inte möjlighet att på grunden arbetsmarknadsskäl förtidspensionera någon. Sedan kan det ha förekommit ändå, men lagstiftningsmässigt var det inte möjligt.

Däremot hade vi en situation i slutet av 1990-talet och i början av 2000-talet med väldigt höga sjuktal, bland annat som ett resultat av finanskrisen och de stora omställningarna i den offentliga sektorn i Sverige. Det hanterades sedan på ett något olyckligt sätt genom att man införde ett halveringsmål som i och för sig hade en väldigt god effekt, samtidigt som man satte den korrelerande faktorn kopplad till sjukersättningarna något för högt. Det gjorde att Försäkringskassan inom ramen för sitt uppdrag hade möjlighet att bevilja förtidspensioneringar i högre grad än vad vi i dag kanske tycker hade varit önskvärt.

Jag tror nog att jag har fakta och koll på historien, Niklas Wykman, med tanke på att jag själv arbetade med dessa frågor precis under den här tidsperioden.

Låt oss nu hålla oss till dagens situation. Mellan 2010 och 2014 – om vi nu ska ha koll på historien – hade vi de facto en borgerlig regering i det här landet med en socialförsäkringsminister som hette Ulf Kristersson. Jag uppfattade att även han hade lite problem med minnet i går kring just detta. Det kan därför vara bra att jag är tydlig med den delen av historien. Sjuktalet steg 2010–2014 med 50 procent samtidigt som man med den politik som man förde lyckades att utförsäkra 100 000 människor i

sjukförsäkringen, men inte till arbete utan rätt ut i fattigdom eller till att de återföll in i sjukförsäkringen igen.

När det handlar om satsningar som den här regeringen har eller inte har gjort avseende ohälsan har detta varit på regeringens agenda från dag ett av precis de skäl som jag redogjorde för.

Jag kan tala om för Niklas Wykman att jag redan under hösten förra året inledde samtal med arbetsmarknadens parter om de här frågorna. Det har vi också haft under våren. I våras satsade regeringen 100 miljoner på en förstärkning till Arbetsmiljöverket samt satsade medel för forskning om kvinnors arbetsmiljö, för det är kvinnor som blir sjukskrivna.

Dessutom satsar vi nu pengar på den psykiska ohälsan bland unga och unga vuxna, eftersom den ökar. Där satsar vi 280 miljoner per år. Vi aviserar i budgeten – det gjorde vi så sent som i går, om man ska vara riktigt nogräknad – 250 miljoner årligen i förstärkning till Försäkringskassan så att de ska klara av sitt uppdrag med de tidiga prövningarna vid de tidiga tidsgränserna.

Det är inte riktigt med sanningen överensstämmande, Niklas Wykman, att måla upp en bild av regeringen som handlingsförlamad i dessa frågor och att regeringen inte har koll på historien. Jag undrar ärligt talat vem det är som står här och försöker förvanska historien. Det är allvarliga och seriösa problem vi har. Det är allvarligt för individerna som drabbas, det är allvarligt för Sveriges företag och det är allvarligt för samhällsekonomin.

Jag skulle önska att oppositionen kunde kliva fram och föra seriösa samtal om de här frågorna i stället för att som väderkvarnar veva med osanningar.

Anf. 71 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! Det är starka ord från socialförsäkringsministern, ett vanligt tecken när man är pressad av fakta. I interpellationssvaret sägs följande: "Sedan 1997 är det enbart nedsatt arbetsförmåga av medicinska skäl som ska ligga till grund för beslutet att bevilja förtidspension." Att det sedan inte var så gör det tydligen överflödigt att tala om hur det i verkligheten var.

Socialförsäkringsministern borde kunna komma till insikten att det är bättre att tala om verkligheten så som den faktiskt var än att tala om hur den borde ha varit. Sanningen är att när Socialdemokraterna styrde under 2000-talets början skedde massiva förtidspensioneringar. Var tionde person i arbetskraften var förtidspensionerad när Socialdemokraterna lämnade ifrån sig regeringsmakten 2006. Om det bör vissa slutsatser ha dragits.

Jobbskatteavdraget, hårdare kontrollstationer i sjukförsäkringen, begränsningen av a-kassan, de nya broar som byggdes in på arbetsmarknaden – allt det hade effekt. Sysselsättningen ökade. Utanförskapet pressades tillbaka. Människor kom tillbaka in på arbetsmarknaden och i arbetsförmåga. Varenda en av de reformer som Alliansen drev igenom protesterade Socialdemokraterna mot, inte bara lite utan högljutt.

Nu redogör socialförsäkringsministern för nya kostnader och nya utgifter, och dessa betvivlar jag alls inte. Problemet är inte, herr talman, att de här systemen kostar mycket. Problemet är att de är för dyra. Det blir

fler människor i dem, kostnaderna ökar, sjukskrivningsperioderna riskerar att bli längre. I viljan att nå arbetslöshetsmålet kan regeringen välja att åter gömma, glömma och döma personer, precis som man gjorde under 2000-talet och precis som de personer som jag refererade till från Försäkringskassan vittnat om.

Vi får se vilka fler åtgärder som kommer på det här området. Det är tydligt att sjukskrivningarna nu ökar. Socialförsäkringsministern väljer att på klassiskt manér inte ge hela bilden. Åren 2006–2010, vad hände då på det här området? Det kan socialförsäkringsministern säkert redogöra för.

Sedan kom en ekonomisk kris, och det är inte okänt vad som då brukar hända med arbetsmarknader och med människor. Det var högljutt motstånd från Socialdemokraterna mot de åtstramningar som gjordes i systemen. Valrörelsen 2010 präglades av syrliga attacker på regeringen för att den försökte hålla tillbaka utvecklingen i de här systemen.

Socialdemokraterna lyckades med en del av det som de ville, nämligen att driva upp volymerna. Det var en medveten politik att skjuta hårt mot de begränsningar som fanns för att systemen skulle vara kontrollerbara. Sedan fick man till en förändring, och nu står vi där igen. Kostnaderna kommer att öka kraftigt under åren framöver. Några åtgärder mot det har vi ännu inte sett.

Socialförsäkringsministern behöver vidkännas vad det betyder när var tionde person i arbetskraften är förtidspensionerad, vad det gör för ett lands ekonomi, förmåga att skapa arbetstillfällen och givetvis också att finansiera välfärdens verksamheter. Känn historien, gör bättre för framtiden!

Anf. 72 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Det är, som sagt, viktigt att ha koll på historieskrivningen, men jag tror att det också är viktigt att försöka lyssna på varandra. Jag tror och hoppas, Niklas Wykman, att du lyssnade på mig när jag räknade upp de åtgärder som regeringen redan har vidtagit och som kommer att ha effekt på sjuktalet. Vi har för avsikt att i morgon komma med ytterligare reformer och insatser, som jag hoppas att vi kan ha en seriös och bra dialog kring.

Som jag sa när jag avslutade mitt förra inlägg är en sjukskrivning en tragedi för den enskilde, den är kostsam för det företag som drabbas och den är kostsam för samhällsekonomin i stort.

Bara för att vi har människor som är sjuka och kommer in i vår sjukförsäkring blir de inte, Niklas Wykman, per definition friska för att de blir utförsäkrade, vilket de högljudda rösterna i valrörelsen 2010, som du refererade till, tydligt gav uttryck för. Vi hade cancersjuka som åkte ur sjukförsäkringen när de som bäst behövde stöd. Det var en av debatterna som fördes i valrörelsen 2010, och det ledde till att man var tvungen att göra vissa justeringar. Nu står du här och säger att det på något sätt var den socialdemokratiska oppositionen som tvingade regeringen att genomföra dessa förändringar. Det tycker jag verkligen inte är att ta ansvar.

Ja, vi tycker att ett välfärdsland som Sverige ska ha, och klarar av, en sjukförsäkring som både kan ge människor trygghet vid sjukdom och vara tillräckligt effektiv för att stödja människor tidigt vid sjukfall. Det är då man har chansen att verkligen se till att människor får möjlighet att komma tillbaka till arbetsmarknaden.

Sannolikheten för att människor ska komma tillbaka minskar radikalt redan 70 dagar in i ett sjukfall. Därför är det viktigt att fokusera på de tidiga insatserna och rätta till de brister vi där ser. Jag tror att vi i Sverige har råd med det. Vi har råd med en human, sjyst sjukförsäkring som stöttar svenska medborgare när de som bäst behöver det. Samtidigt behöver sjukförsäkringen, precis som alla andra system, utvecklas i takt med att arbetsmarknaden utvecklas och förändras och i takt med att människors sjukmönster förändras.

Ett bra exempel på det är att vi i Sverige numera som huvudorsak till våra sjukskrivningar har psykisk ohälsa. För några decennier sedan hade vi en helt annan bild. Det gör att de system, bland annat hälso- och sjukvården, som ska stötta människor tillbaka till arbetsmarknaden behöver se annorlunda ut.

Det är det vi behöver tala om och fokusera på. Det är inga enkla problem, och på komplexa problem finns det sällan enkla lösningar. Det tarvar en seriös politisk diskussion. Det tycker jag, om jag ska vara riktigt ärlig, att den här frågan och de svenska medborgare som nu är drabbade av sjukskrivning förtjänar. Jag skulle önska att vi kunde landa där i stället för att stå och använda just den här frågan som slagträ i den politiska debatten.

Anf. 73 NIKLAS WYKMAN (M):

Herr talman! En del av mig har givetvis stor förståelse för att socialförsäkringsministern inte vill ha politisk debatt och ansvarsutkrävande inom sitt område. Det är naturligtvis mycket bekvämare att vara minister då. Men det är inte riktigt så demokrati och parlamentarism fungerar. Där presenterar regeringen förslag, och sedan debatterar och diskuterar man med oss i oppositionen. Att bara sitta och föra samtal på sitt kontor är inte ett tillräckligt verktyg för att styra Sverige och ta ansvar för de här systemen.

Socialförsäkringsministern känner säkert till hur situationen såg ut när Socialdemokraterna senast hade tillgång till systemen, hur många som inte fick sina pengar – nu suckas det. Hon känner säkert till hur det var när köerna till Försäkringskassan för att få sin ersättning var så långa att tryggheten helt enkelt inte fanns kvar i samhället. Den hade fallerat, brutit ihop, på grund av överbelastning i systemen.

Socialdemokraterna vill inte kännas vid det som de gjorde under 2000-talet för att frisera arbetslöshetsstatistiken. Det är alltid i efterhand som saker och ting ska läggas till rätta, som när Kjell-Olof Feldt förklarade att rapporten om hur man orsakade den ekonomiska krisen på 90-talet borde ha kommit tio år tidigare, eller när Mona Sahlin då hon avgick som partiledare förklarade det som var felet med bidragslinjen i stället för med arbetslinjen i partiet.

Tyvärr, socialförsäkringsministern, har vi ännu inte sett vilka åtgärder som ska få kontroll över de här systemen, så att vi kan garantera varandra den trygghet som vi ska ha i ett land som Sverige. Men om det blir allt fler som behöver den här typen av bidrag, inte har ett arbete och inte kommer tillbaka till egen försörjning, då blir det också allt svårare att garantera att den här tryggheten faktiskt fungerar och är tillgänglig för alla. När vi nu ser stora kostnadsökningar förväntar jag mig ett större politiskt ledarskap

Anf. 74 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S):

Herr talman! Jag noterar att Niklas Wykman fortfarande tycker att det är bekvämare att tala om början av 2000-talet än om åren mellan 2010 och 2014, då Ulf Kristersson var socialförsäkringsminister och sjuktalen ökade med 50 procent. Jag skulle önska att man hade vidtagit åtgärder redan då. Då hade vi kanske sluppit sitta med den utveckling som vi nu får hantera.

Jag skulle vilja ha några korta fakta på bordet. Nu är det ändå tredje gången här i kammaren som jag står och talar om detta och Niklas Wykman står och säger att jag inte har redogjort för några som helst åtgärder och att vi inte har gjort någonting. Det var lite därför jag suckade. Så sent som i går sköt vi till 250 miljoner årligen till Försäkringskassan och 59 miljoner årligen till samordningsförbunden. I våras var det 100 miljoner till Arbetsmiljöverket, bland annat för en förstärkning av forskningen om kvinnors hälsa och arbetsmiljö. Vi har nu, för att adressera precis det här problemet, skjutit till 280 miljoner per år till hälso- och sjukvården avseende psykisk ohälsa och 130 miljoner per år avseende kvinnors ohälsa kopplat till primärvården. Samtidigt pågår samtal – de har pågått hela tiden – med arbetsmarknadens parter. I morgon kommer vi att presentera resten av det här åtgärdspaketet.

Men jag noterar att Niklas Wykman uppenbarligen över huvud taget inte lyssnar på vad jag säger. Det tycker jag är väldigt olyckligt. Det är oerhört viktigt för den här regeringen att de människor som kan och har förmåga också ska befinna sig på arbetsmarknaden. Är det så att man är sjuk ska man få stöd och hjälp för att kunna komma tillbaka så snabbt som möjligt. Det är en väldigt oroväckande utveckling vi har, och det här står absolut i toppen på min prioriteringslista, och även på regeringens. Detta behöver vi naturligtvis se som en stor samhällsutmaning och få kontroll på.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellationerna 2014/15:632 och 667 om rimliga villkor för välfärdsföretag

Anf. 75 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Hans Rothenberg har frågat närings- och innovationsministern om vad han vill göra för att företag även inom välfärdsområdet ska kunna utvecklas och därmed investera i kunskap, personal och modern teknik.

Isabella Hökmark har frågat mig vilka åtgärder regeringen avser att vidta för att stärka villkoren för företagande inom välfärdssektorn.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska besvara båda interpellationerna. Jag besvarar dem i ett gemensamt svar.

Konkurrenskraftiga ramvillkor är en grundförutsättning för att vi ska få nya, kunskapsintensiva och växande företag på alla områden. Det måste

bli enklare att starta och driva företag och att kunna växa genom att investera, anställa fler eller exportera.

Regeringen arbetar därför med flera olika åtgärder för att generellt förbättra företagsklimatet i Sverige.

Vi har inrättat ett innovationsråd som ska bidra med förslag på insatser för att utveckla och stärka Sveriges innovations- och konkurrenskraft. Vi har också tillsatt en utredning av innovations- och entreprenörsklimatet (dir. 2015:10) som bland annat ska se över centrala ramvillkor för entreprenörskap, innovation och omställningsförmåga. Vidare ser regeringen stora möjligheter för företag inom välfärdssektorn att utvecklas genom att stärka svensk innovationsupphandling.

När det gäller välfärdssektorn anser regeringen att det är rimligt att kräva att privata aktörer som får ta del av offentliga medel kan visa att medlen kommer brukarna till godo. Valfärden fungerar inte som en vanlig marknad. Att till exempel kunna avgöra en skolas kvalitet är komplicerat jämfört med en vanlig konsumentprodukt. Att byta skola för den som är missnöjd riskerar att gå ut över elevens skolgång, och det är också svårt att i efterhand kompensera för en utbildning som inte hållit måttet. När det är svårt att utvärdera kvalitet finns det risk att vinstintresset styr åt fel håll. Ett tydligt exempel på sådana negativa styrningseffekter är att välfärdsföretag exempelvis inom äldreomsorg drar ned på bemanning för att göra vinst. Det behöver därför säkerställas att det inte ska vara möjligt att dra ned på bemanning så att det försämrar kvaliteten eller säkerheten i verksamhet inom vård, skola och omsorg.

I varken Norge, Danmark eller Finland är det tillåtet för privata företag att driva skolor med offentlig finansiering och samtidigt ta ut vinst. Eventuella överskott ska stanna i verksamheten och komma eleverna till godo. Chile, som tillsammans med Sverige länge varit ett av få länder i världen som tillåtit privata skolföretag att göra vinstuttag på skattepengar, har påbörjat ett reformarbete som syftar till att förbjuda vinstuttag. Det innebär att Sverige snart kan stå ganska ensamt i världen med att tillåta privata företag att göra vinster på bekostnad av skolevers undervisning.

Mot den bakgrunden har regeringen tillsatt en utredning om ett nytt regelverk för offentlig finansiering av privat utförda välfärdstjänster, dir. 2015:22.

En utgångspunkt för de nya reglerna är bland annat att de ska underlätta för idéburna aktörer att driva verksamhet inom välfärdssektorn. Hittills har köp från idéburna aktörer inom vård, skola och omsorg skett i liten omfattning. Utredningen ska därför bland annat utreda möjligheterna att stärka idéburna aktörers ställning inom upphandlingslagstiftningen och kartlägga vilka hinder som finns ur kapitalförsörjningssynpunkt för idéburna aktörer. I många länder är idéburna aktörer den dominerande leverantören av välfärdstjänster. Som exempel kan nämnas Nederländerna, där den idéburna sektorn är en viktig driftsform inom hälso- och sjukvården.

Det finns mycket att vinna vad gäller mångfald om fler aktörer med denna bakgrund kan involveras i utförandet av välfärdstjänsterna. För att klara välfärdsuppgiften i framtiden behöver vi ta vara på den kraft och potential som finns bland annat inom den idéburna sektorn. Regeringen har påbörjat detta viktiga arbete.

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret.

Jag ställde en fråga i våras till näringsminister Mikael Damberg. Jag tänkte att det var lämpligt att ställa en fråga om företags möjlighet att verka och konkurrensbegränsningar. Det gick ut på att sociala innovationer är väldigt viktiga och bidrar till att lösa samhällsutmaningar och fylla sociala behov. Historiskt sett har många av dessa innovationer visat sig avgörande för samhällsutvecklingen.

Vad gäller företag som verkar i offentlig sektor kan man dock se en oroande utveckling. Det är angeläget att fokusera på att stärka innovationskraften i offentlig verksamhet för att på så sätt underlätta användning av innovationer, främst inom kommuner och landsting. Här bidrar i stor utsträckning många företag inom flera välfärdssektorer. De behöver långsiktiga och tydliga villkor för att kunna etablera sig, men också för att kunna överleva och – glöm inte det – vidareutvecklas. Möjligheten att generera vinst för sin verksamhet är helt avgörande för att kunna utvecklas och överleva. En grundläggande förutsättning är dock att de verkar på likvärdiga villkor jämfört med företag inom andra sektorer.

Näringsministern var vänlig och svarade på frågan inom två veckor, som sig bör. Det blev svar som handlade om innovationsupphandling, satsning på life science-sektorn och omfattande insatser i övrigt, utan att det preciserades närmare. Men det fanns ingenting som handlade om företagens möjligheter att utvecklas i välfärdssektorn. Därför ställde jag motsvarande fråga i en interpellation till näringsministern. Det är fyra månader sedan. Jag undrar om det kanske inte rent av är ett nytt parlamentariskt rekord i fördröjning av interpellationssvar, herr talman. Jag är glad att vi står här, nu när riksdagssäsongen har satt igång, men det brukar vara två veckor som gäller. Kanske får konstitutionsutskottet eller någon annan instans titta lite närmare på det.

Ministern gick förbi en väsentlig del av resonemanget, nämligen möjligheten att kunna generera vinst för utveckling. Det är viktigt för många av de företag som i dag är med och går igenom ganska krångliga upphandlingar inom landsting och kommuner. Det är små företag som ofta lever helt på marginalen. Deras möjligheter att kunna verka är väldigt avgörande. I dag råder det en tydlig osäkerhet vad gäller deras långsiktiga möjligheter och överlevnad.

I interpellationssvaret noterar jag att det i ord är mycket välvilligt, men i handling finns det mer fokus på begränsningar. Det är oroande. Det kan vara oroande för mig och för Sveriges riksdag. Men det är nog allra mest oroande för de företag och de många som är anställda i företag som verkar inom välfärdssektorn. Svaret andas mer fokus på den offentliga sektorn än på företagandet. Det är ganska typiskt, och hinder går före möjligheter.

Herr talman! Välfärdsföretagandet är bland det finaste man kan ägna sig åt. Det handlar om att göra insatser för att få många människor att må lite bättre och få våra viktigaste tegelstenar i samhällsbygget att fungera bättre. Det handlar om att få lära sig läsa och räkna och att ta hand om de människor som i dag kanske inte riktigt fungerar av egen kraft. Därför är det en väldigt viktig resurs att ta vara på det företagande som är inom denna sektor.

Anf. 77 ISABELLA HÖKMARK (M):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min interpellation. Tyvärr hanterar det inte så mycket kvinnligt företagande, och det kan vara ett svar i sig.

Min interpellation kom till när statsministern här i kammaren förnekade att det är kvinnors företagande som dominerar inom välfärdssektorn. Vi vet att sju av tio företag inom välfärdssektorn drivs och ägs av kvinnor. Om vi hade lika många privata företag inom välfärdssektorn som man har i andra länder i Europa skulle vi ha många fler kvinnliga vd:ar och komma upp i en europeisk nivå.

Det är just denna sektor av företagande som regeringen vill försämra villkoren för. Jag frågar: Varför vill ni strypa företagande inom den sektor som domineras av kvinnors företagande och ägande? Varför bekämpar ni kvinnors företagande och nästan springer benen av er för att subventionera företag inom byggnadssektorn där män dominerar? De får också en väldigt stor del av skattepengarna.

Anf. 78 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! ”Oavsett om de brister som har uppmärksamrats under senare tid beror på misstag, enskilda lycksökare eller är tecken på ett mer systematiskt utnyttjande av systemen är det ett politiskt ansvar att säkerställa att regelverken stramas upp. Ingen i Sverige ska behöva drabbas av brister, ojämlikhet eller dålig tillgänglighet i skola, vård och omsorg.

Eftersom välfärdstjänsterna finansieras gemensamt handlar det inte om någon marknad. En marknad kännetecknas av att det sätts ett pris och en produktionsnivå där utbud och efterfrågan möts. Så ska inte välfärden fungera. Vi garanterar varandra vissa tjänster och det är behovet, inte betalningsförmågan som styr. – – – Därmed ställs också stora krav på att utforma system som gör att varje skattekrona gör största möjliga nytta. – – – Utgångspunkten kan dock inte vara att tillgodose enskilda aktörers intressen. De olika aktörerna är viktiga för att tillfredsställa människors behov och uppfylla det allmännas krav, aldrig tvärtom.”

Herr talman! Dessa var inte mina ord. Det är citat ur en debattartikel på DN Debatt den 12 juni 2015. Författarna är Anna Kinberg Batra och Peter Danielsson som ingår i den moderata partiledningen. Det är ord som förpliktar, för det som sägs stämmer överens med verkligheten. Välfärden är ingen marknad. Vi har en skyldighet att ta tag i de problem som finns i regelverket för de offentliga välfärdstjänsterna. Regeringen anser att det är rimligt att kräva att privata aktörer som tillhandahåller välfärdstjänster ska kunna visa att de offentliga medlen kommer brukarna till godo.

Isabella Hökmark frågar varför det är just välfärdsföretag som inte ska kunna drivas med överskott. Det är ingen slump att övriga världen förbjuder privata skolföretag att göra vinster på skattepengar. Det är svårt att utvärdera kvalitet inom välfärdstjänster, och brukarna är i informationsunderläge gentemot producenterna. Det är just i sådana tjänster som forskningen menar att risken är störst för att vinstsyftande aktörer skär ned på kvalitet för att göra vinst.

Herr talman! Det är mot den bakgrunden som även den moderata partiledningen fastslår på DN Debatt att välfärden inte är någon marknad.

Det är ett system som finansieras av oss gemensamt och som ska ges efter behov och inte utifrån vinsttänket och vinstlogiken.

God kvalitet inom välfärden uppstår i mötet mellan personal och brukare. Det är därför personalen är välfärdens viktigaste resurs. Det är ett faktum att vinstsyftande aktörer generellt sett har lägre personaltäthet och högre andel visstidsanställda inom både skola och äldreomsorg.

Mot den bakgrunden tycker jag att det är märkligt att Hans Rothenberg och Isabella Hökmark fokuserar på och försvarar företagens vinstuttag i stället för att fundera på hur vi kan förbättra anställningsvillkoren för välfärdens viktigaste resurs, medarbetarna.

Välfärdens uppdrag är inte att främja företagarnas möjlighet att göra vinst. Välfärden är i första hand till för brukarna. De som arbetar med detta viktiga samhällsuppdrag ska ges goda arbetsvillkor och förutsättningar att fullfölja uppdraget.

Anf. 79 HANS ROTHENBERG (M):

Herr talman! Det var en retorik som vi känner igen. Det är denna ständiga rädsla för att någon eller några skulle kunna få en liten krona över på någonting som kan bidra till samhällets utveckling.

Vad är då motsatsen till vinst? Jo, det är förlust. Är det förlust vi vill ha, förlust av kunskap, händer i vården och möjligheter att kunna utvecklas i sitt arbete? Min fråga i interpellationen till statsrådet var: Vad vill statsrådet göra för att företag även inom välfärdsområdet ska kunna utvecklas och därmed investera i kunskap, personal och modern teknik?

Jag har inte fått svar på den frågan. Jag har bara fått ett resonemang om varför företag som är verksamma i denna kanske den finaste av sektorer inte ska kunna få göra vissa saker och där det bara handlar om begränsningar.

Jag ska be att få läsa ett citat för ministern i retur. "Välfärden kommer vi alla i kontakt med under livets gång. Den offentliga sektorn är ett viktigt verktyg för vars och ens frihet, för jämlikheten och hela samhällets utveckling. Med tillit till välfärdsmedarbetarnas kompetens och ett ständigt förbättringsarbete kan alla få den goda välfärd de förtjänar."

Det är ministern själv som har skrivit detta. Det står på regeringens hemsida. Jag undrar bara: Varför känner inte civilministern tillit till alla välfärdens utförare? Det handlar om de många människor som arbetar inom företag. Det är människor som är anställda i företag som inte ska få göra ett överskott.

Vad kan man använda ett överskott till? Det är mycket man kan använda det till. Den traditionella nidbilden inom socialdemokrati och vänsterut är att det är pengar som kommer att landa på någon obskyr ö i någon kanal i norra Europa. Det finns kanske en och annan krona som hamnar där, och det ska de inte göra. Det är inte där välfärdspengar ska hamna.

Men det finns många pengar som skulle kunna hamna i investeringar i dessa företag. Det är investeringar i bättre redskap, bättre arbetsutrustning och bättre arbetsmiljö för de anställda.

Ett överskott för ett företag som verkar i välfärden skulle också kunna gå till fortbildning för personalen. Fortbildning är bland det viktigaste man kan få för att kunna vara konkurrenskraftig över tid på en arbetsmarknad. Välfärdens medarbetare ska rimligen ha möjligheter till både fortbildning

och till att utveckla sin arbetsmiljö. För det måste det finnas resurser. För det använder man vinstmedel.

Den tredje viktiga sak som är möjlig att få om ett företag kan gå med vinst är högre lön till medarbetarna. Inom den offentliga sektorn är det klart begränsat med löneutrymmet; det vet vi. Det finns välfärdsaktörer i både ideella organisationer och i kooperativ, men också inom företag, som kan erbjuda medarbetare andra villkor – bättre villkor och mer flexibla förutsättningar i arbetet. Det förutsätter att dessa företag också ska kunna göra en marginal som kan gå tillbaka till det hela.

Jag ställer frågan igen: Vad vill ministern göra för att företag inom välfärdsområdet ska kunna utvecklas till medarbetarnas gagn?

Anf. 80 ISABELLA HÖKMARK (M):

Herr talman! Statsrådet säger att vi ska kräva av de privata att de har hög kvalitet. Jag håller med, och jag håller inte med. Jag tycker det, men jag tycker att vi såklart ska kräva detta också av de kommunala. Det är det arbete som ska ske ute i kommunerna: Man ska ha kvalitetskontroller och även sanktionsavgifter och så vidare på både kommunala och privata utförare som får skattemedel för att bedriva en bra vård.

Statsrådet talar om marknaden. Jag vet inte riktigt hur det annars skulle se ut när det byggs ett sjukhus, när det kommer elektriker som ska göra ett arbete eller när man asfalterar en rondell någonstans. Ska vi då ställa frågor till dem i kommunen? Tänk om vi skulle säga: Nu ska vi asfaltera här för kommunen, och jag skulle vilja se vad ni gör för vinst först. Annars får ni inte göra det här, och om ni ska bygga det här sjukhuset kan inte era snickare få göra någon vinst! Jag vet inte hur marknaden skulle se ut då. Det finns ingen som skulle driva något byggföretag på det viset, tror jag.

Jag vet inte vilken verklighet statsrådet lever i. Jag kanske kan ge några tips efter debatten på företag att besöka. Jag har varit runt hos många både kommunala och privata utförare. De privata som jag har besökt är kvinnor som kanske först har arbetat utan att ta ut någon lön. De gör investeringar, och de får inte ut någonting. Sedan kan de börja ta ut lön, och jag kan också tycka att det är värdigt att man kan ta ut en liten vinst om man har gjort investeringar för att ha en god kvalitet.

Jag har bett riksdagens utredningstjänst att titta på hur det ser ut i olika blå och röda kommuner. Det visar sig att i de blå kommunerna, där man hela tiden har tillåtit valfrihet och där det finns många privata alternativ, är kvaliteten högre. Där får kunderna bättre vård och omsorg än de har fått i de röda kommunerna.

Min fråga är fortfarande: Varför ska det vara tillåtet med mer skattemedel lämnade i byggföretagens fickor när man sedan inte låter en kvinna som har satsat mycket på sitt eget företag ta ut en liten vinst? Jag förstår inte det.

Anf. 81 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag vill återigen betona att välfärdssektorns uppdrag inte är att främja företagarnas möjlighet att göra vinst. Det är inte därför vi har en offentligt finansierad välfärd.

Företagare som gör ett bra jobb och återinvesterar i verksamheterna är inte problemet. Problemet är om man drar ned på kvaliteten och på bemanningen för att göra vinst. Problemet är om man inte använder

resurserna till det de är avsedda för. Problemet är om en kommun höjer anslagen till skolor för att höja lärarlönerna och en fristående skola sedan meddelar att pengarna ska föras ut från verksamheten för att kanske delas ut som vinst – något som tillåts i dagens regelverk.

Herr talman! Vi har en skyldighet gentemot skattebetalarna: Varje krona ska användas effektivt och användas till de verksamheter som skattekrona är avsedda för. Här jämförs välfärdsverksamheter, avancerad sjukvård, äldreomsorg, skola, förskola och den sociala vården med betong. Vi är väl medvetna om att det inte går att använda sig av ett upphandlingsförfarande som är avsett för köp av betong och byggtjänster när man finansierar välfärdstjänster, där kvalitetsarbetet är så mycket mer komplext och där vi pratar om relationer mellan människor. Vi kan inte ha samma regelverk för betong som för barn.

Här har vi en skyldighet att till exempel verka för att vi har en öppenhet och en insyn som gör att vi kan följa hur de offentliga resurserna används oavsett om vi talar om kommunala skolor eller fristående skolor. Vi har en skyldighet att säkerställa att det inte är möjligt att dra ned på bemanningen för att göra vinst och vinstutdelning till aktieägarna. Den skyldigheten har vi, herr talman, både gentemot brukarna och gentemot medarbetarna i den offentliga välfärden.

Nej, välfärden är inte en marknad. Där har moderatledningen rätt. Jag hoppas att fler moderater kommer fram till slutsatsen att vi inte kan använda oss av välfärden och av marknadens logik när vi konstruerar modeller som handlar om regelverket för privata utförare i den offentliga välfärden.

Välfärden i Sverige behöver fler aktörer som styrs av andra intressen än vinst. Min övertygelse är att innovationer som kommer från drivkraften att ge bättre vård och service ger större nytta för brukarna än innovationer sprungna ur ett vinstintresse i välfärden. Inom branscher där det tydligt går att utvärdera kvalitet kan ett starkt vinstintresse leda till något positivt. Vi ser många branscher där det fungerar. Då är det ur ett samhälleligt perspektiv bättre att dessa företag agerar i andra branscher.

Det är väl känt att välfärdssektorn står inför stora utmaningar, inte minst mot bakgrund av den demografiska utvecklingen. För att klara utmaningen behöver vi ta till vara den kraft och potential som finns i de idéburna aktörerna. Problemet är att dagens regelverk inte ger de idéburna aktörerna goda förutsättningar. Man har en kommersiell logik som har ersatt offentligt monopol. Det är inte bra. Vi måste ge de idéburna aktörerna förutsättningar att jobba med innovationer. Men innovationer kan aldrig handla om att sänka kvaliteten för att dela ut vinst. Innovationer kan aldrig handla om att göra förhållandena inom välfärden sämre för medarbetare.

Här måste vi ta fram ett regelverk som förändrar den situation som vi har i dag och som löser de problem och brister som har identifierats under de senaste åren. Här behöver vi också ett politiskt samtal där vi erkänner att det kanske inte blev som vi hade tänkt oss. Då behöver vi förändra regelverket, herr talman.

Anf. 82 HANS ROTHENBERG (M):

Herr talman! Detta har varit en klargörande debatt. Jag tycker att det senaste inlägget från civilministern var väldigt talande. Han sa inte ett ord

om hur människor som har en idé och en vilja att kunna hjälpa till och att kunna göra det i en speciell organisationsform ska kunna göra detta. Han talade bara om begränsningar.

Att jämföra och att använda ord som betong, marknad och sänkt kvalitet i ett sammanhang där det handlar om välfärd är ett djupt misstroendeförklarande av många ambitiösa människor som vill göra skillnad. Jag hade inte väntat mig den vinklingen.

Nu ställde jag frågan till näringsministern. Om näringsministern hade tagit bollen tror jag att det kanske hade varit en annan infallsvinkel på debatten. Det är mycket möjligt, och jag ska göra ett försök till när jag får möjlighet med herr Damberg.

Jag var med mitt utskott på en resa för två veckor sedan i Sydkorea. Det är ett land som är under stor omvälvning och ett land som har en stor andel kvinnlig befolkning som slutar arbeta ungefär vid 30 års ålder och som aldrig kommer tillbaka till arbetslivet. De är ofta mer välutbildade än männen. Det är kvinnorna som stannar hemma och som hamnar hemma.

Sydkorea är mycket intresserat av hur den svenska barnomsorgen fungerar. De kommer hit med delegationer och möter gärna dessa – kalla dem företag – som är intresserade av att gå på export med detta för att kunna hjälpa till. Men då måste man ha en referensmarknad på hemmaplan. Det är detta som jag tycker är så hemskt: att den socialdemokratiska och miljöpartistiska regeringen är så kategoriskt emot att alla andra verksamhetsformer än den idéburna och den offentliga sektorn ska få verka här.

Jag vill öppna upp dessa möjligheter, och jag skulle gärna vilja ha ett svar i det sista inlägget. Hur vill ministern se att sådana här företag också ska kunna verka och utvecklas?

Anf. 83 ISABELLA HÖKMARK (M):

Herr talman! Jag håller med om att man ska utnyttja skattebetalarnas pengar effektivt. De stora förlorarna här är inte heller bara kvinnor som inte kan driva företag, utan det är alla medborgare som inte får någon valfrihet längre när ni nu ska strypa företagandet inom den här sektorn.

Det finns en rapport som heter Global Entrepreneurship Monitor som har jämfört 73 olika länder, och där kan man se att kvinnors entreprenörskap i Sverige har minskat med 44 procent mellan 2014 och 2015. Just vetskapen om att ni är emot det här företagandet kan vara en orsak.

Jag hörde statsministern säga i regeringsförklaringen att ni är den mest feministiska regeringen och att ni arbetar för jämställdhet. Jag fattar inte hur ni ska lyckas med det. Hur går det ihop med att ni samtidigt försämrar för en stor marknad där många duktiga kvinnor driver företag och också anställer många kvinnor som är utlandsfödda? I många av de här företagen, både RUT-företag och inom välfärden, ser man att andelen utlandsfödda kvinnor är över 40 procent. Det är en jättebra arbetsmarknad för dem. Hur ska ni kunna bli den mest jämställda och feministiska regeringen när ni försämrar för en så stor marknad?

Anf. 84 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Herr talman! Jag vill avslutningsvis klargöra två saker.

Först och främst vill jag vara tydlig med att vinster i skattefinansierade välfärdsverksamheter inte är en jämställdhetsreform. Jag vänder mig starkt emot att reducera kampen för jämställdhet till kvinnors företagande i den offentliga välfärden. Om vi inte förändrar normerna om vad som är manligt och kvinnligt går det inte att bryta kvinnors ekonomiska underordning.

Verkligheten är att kvinnor tjänar 86 procent av mäns lön. Kvinnor tar ut 75 procent av dagarna i föräldrapenningen. Kvinnor ägnar en timme mer per dag åt obetalt arbete, medan män ägnar en och en halv timme mer åt betalt arbete. Det får stora konsekvenser för kvinnors ekonomiska frihet och handlar inte om vinster i skattefinansierade välfärdsverksamheter utan har helt andra orsaker.

Det andra jag vill invända mot är uppfattningen att välfärdssektorn är till för att gynna företagens intressen och att det är för företagen vi har skapat de gemensamt finansierade välfärdstjänsterna. Jag tror att vi alla kan enas om att välfärden är till för brukarna. Det är därför vi har det skattefinansierade välfärdssystemet. Brukarna ska kunna ta del av välfärdstjänster efter behov. När företagares vinstintresse står i konflikt med samhällets och medborgares intresse av välfärd får faktiskt företagarna stå tillbaka.

När vi har en konflikt mellan möjligheten att dra ned på bemanningen för att öka vinstutdelningen till aktieägarna eller att investera pengarna i personalen och verksamheten väljer vi verksamheten och brukarna. Det är en skyldighet vi har gentemot Sveriges medborgare.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
2015/16:7 Skatteavtal mellan Sverige samt Storbritannien och Nordirland
2015/16:11 Ny instansordning för va-målen

§ 13 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 21 september

2015/16:15 Turkiets krigspolitik

av *Amineh Kakabaveh* (V)
till utrikesminister Margot Wallström (S)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 21 september

2015/16:11 Minknäringen

av *Åsa Coenraads* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:12 Kronofogdemyndighetens uppgifter

av *Boriana Åberg* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

§ 15 Kammaren åtskildes kl. 18.53.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till och med § 7
anf. 43 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 16.02 och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANN LARSSON

/Eva-Lena Ekman

§ 1 Ärenden för hänvisning till utskott	1
§ 2 Svar på interpellation 2014/15:763 om långsiktig bekämpning av stickmyggor	1
Anf. 1 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	1
Anf. 2 MIKAEL OSCARSSON (KD)	2
Anf. 3 STINA BERGSTRÖM (MP)	3
Anf. 4 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	4
Anf. 5 MIKAEL OSCARSSON (KD)	5
Anf. 6 STINA BERGSTRÖM (MP)	6
Anf. 7 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	6
Anf. 8 MIKAEL OSCARSSON (KD)	7
Anf. 9 Klimat- och miljöminister ÅSA ROMSON (MP)	8
§ 3 Svar på interpellation 2014/15:650 om strategi för Arktis	8
Anf. 10 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	8
Anf. 11 KERSTIN LUNDGREN (C)	10
Anf. 12 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	10
Anf. 13 KERSTIN LUNDGREN (C)	11
Anf. 14 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	12
Anf. 15 KERSTIN LUNDGREN (C)	12
Anf. 16 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	13
§ 4 Svar på interpellation 2014/15:687 om åtgärd för att mildra den diplomatiska skymfen mot Finland	13
Anf. 17 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	13
Anf. 18 JEFF AHL (SD)	14
Anf. 19 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	15
Anf. 20 JEFF AHL (SD)	16
Anf. 21 PYRY NIEMI (S)	16
Anf. 22 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	17
Anf. 23 JEFF AHL (SD)	18
Anf. 24 PYRY NIEMI (S)	18
Anf. 25 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	19
§ 5 Svar på interpellation 2014/15:649 om svenskt bistånd till den assyriska folkgruppen i Irak	19
Anf. 26 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	19
Anf. 27 ROBERT HANNAH (FP)	20
Anf. 28 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	21
Anf. 29 ROBERT HANNAH (FP)	22
Anf. 30 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	23
Anf. 31 ROBERT HANNAH (FP)	24
Anf. 32 Statsrådet ISABELLA LÖVIN (MP)	24
§ 6 Svar på interpellation 2014/15:722 om tydliga besked om skatterna	25
Anf. 33 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	25
Anf. 34 NIKLAS WYKMAN (M)	25

Anf. 35 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	26
Anf. 36 NIKLAS WYKMAN (M)	27
Anf. 37 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	28
Anf. 38 NIKLAS WYKMAN (M)	28
Anf. 39 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	29
§ 7 Svar på interpellation 2014/15:724 om tydlig minskning av arbetslösa ungdomar.....	29
Anf. 40 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	29
Anf. 41 NIKLAS WYKMAN (M)	30
Anf. 42 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	30
Anf. 43 NIKLAS WYKMAN (M)	31
Anf. 44 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	32
Anf. 45 NIKLAS WYKMAN (M)	33
Anf. 46 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	33
§ 8 Svar på interpellationerna 2014/15:743 och 764 om höjda skatter på bensin och diesel.....	34
Anf. 47 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	34
Anf. 48 ARON MODIG (KD).....	35
Anf. 49 MARIA MALMER STENERGARD (M)	36
Anf. 50 ERIK ANDERSSON (M)	37
Anf. 51 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	38
Anf. 52 ARON MODIG (KD).....	38
Anf. 53 MARIA MALMER STENERGARD (M)	39
Anf. 54 ERIK ANDERSSON (M)	40
Anf. 55 STEN BERGHEDEN (M)	41
Anf. 56 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	41
Anf. 57 ARON MODIG (KD).....	42
Anf. 58 MARIA MALMER STENERGARD (M)	42
Anf. 59 STEN BERGHEDEN (M)	43
Anf. 60 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	43
§ 9 Svar på interpellation 2014/15:748 om skattebefrielse för biodrivmedel.....	44
Anf. 61 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	44
Anf. 62 RICKARD NORDIN (C).....	45
Anf. 63 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	46
Anf. 64 RICKARD NORDIN (C).....	46

Anf. 65 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	47
Anf. 66 RICKARD NORDIN (C)	48
Anf. 67 Finansminister MAGDALENA ANDERSSON (S)	48
Ajournering	49
Återupptagna förhandlingar	49
§ 10 Svar på interpellation 2014/15:723 om sanningen om förtidspensioneringarna	49
Anf. 68 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	49
Anf. 69 NIKLAS WYKMAN (M)	50
Anf. 70 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	51
Anf. 71 NIKLAS WYKMAN (M)	52
Anf. 72 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	53
Anf. 73 NIKLAS WYKMAN (M)	54
Anf. 74 Socialförsäkringsminister ANNIKA STRANDHÄLL (S)	54
§ 11 Svar på interpellationerna 2014/15:632 och 667 om rimliga villkor för välfärdsföretag	55
Anf. 75 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	55
Anf. 76 HANS ROTHENBERG (M)	56
Anf. 77 ISABELLA HÖKMARK (M)	57
Anf. 78 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	57
Anf. 79 HANS ROTHENBERG (M)	58
Anf. 80 ISABELLA HÖKMARK (M)	59
Anf. 81 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	60
Anf. 82 HANS ROTHENBERG (M)	61
Anf. 83 ISABELLA HÖKMARK (M)	62
Anf. 84 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	62
§ 12 Bordläggning	63
§ 13 Anmälan om interpellation	63
§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar	63
§ 15 Kammaren åtskildes kl. 18.53.	63

Tryck: Elanders, Vällingby 2015